



 **laišakai
lietuviams**

KOVAS 1998 MARCH

GAVĖNIA	73	Algirdas Paliokas SJ
MANO KRIKŠTO VAIKAI	79	A. Saulaitis SJ
UOLUMAS, DARBŠTUMAS, PAMALDUMAS	81	Aušra Lukoševičiūtė
ARTIMO MEILĖ	88	Kostas Paulius
VYSKUPAI	90	A. Saulaitis SJ
BEVARDĖS TIESOS IEŠKOTOJAS	95	Jūratė Ratautienė
ATGARSIAI	101	Red.
KNYGOS	102	Red.
KALBA	103	Juozas Vaišnys S J
TĖVYNĖJE	105	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	107	Red.
TRUMPAI	108	Juoz. M.

Šio numerio iliustracijos pritaikytos gavėnios nuotaikai.
Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published mont except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Se address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*



1998 / KOVAS - MARCH / VOL. XLIX, NO. 3

Gavėnia ir žmogus vaivorykštės spalvose

Algirdas Paliokas SJ

Gavėnia. Nepriklauso šis žodis mėgstamųjų kategorijai, ir tas violetinis laikotarpis nėra laukiamas. Mat jis primena specifinius gavėnios reikalavimus: daugiau melskis, prisimink labdarą, tvarkyk savo gyvenimą, daryk atgailą... Ir dar ne viskas. Kelyje į Velykas laukia didžiausias baubas - išpažintis. Jei save laikai kataliku, velykinė išpažintis - būtinybė. Tai toks gavėnios fasadas daugelio tikinčiųjų sąmonėje.

Senaisiais didžiojo pasninko laikais ne vienas tardavo: "Jokia čia tragedija. Susiveršim diržus, ir sausąjį pasninką ištersim, ir pačiam ponui Dievui viską prisipažinsim tiesiai šviesiai, ką esam padarę. Anokia čia bėda: jei prisivirei košės, tai ją ir išsrėbk. Niekas dėl to nenumirė, nenumirsiu ir aš". Ne tik nenumirdavo, atgaudavo ramybę ir gyvenimo džiaugsmą. Gaudavo tiek daug kažko neaptariamai dvasiško, visą būtybę perkeičiančio, kad tų vadinamų gavėninių kryžių ir prisiminimai ištirpdavę. Taip tada buvę.



Consummatum est!

Veit Stoss

O dabar jau kitaip į viską žiūrима. Ieškoma, kas palengvintų, išteisintų, neverstų sakyti nuodėmių kitam žmogui - kunigui. Kaip mat išgirstami - tam pasitarnauja informacijos priemonės - tie teologai, kurie daug ką pateisina ir eilę nuodėmių padarė jau ne nuodėme. Priešvėlykiniam apsiukuopimui einama ten, kur duodamas bendras išrišimas. Taigi ir nuodėmės mažta, ir baubo jau nebėra. Žodžiu, tikėk ir norėk! Tik kažkodėl ir tikinčiųjų skaičius mažėja, ir esamųjų kokybė neauga.

Taigi šešios savaitės. Fasadas neimponuojantis, netraukiantis. Pažvelkime į tai kitu aspektu.

Gavėnios dovana

Ar gavėnia vien tik kėsinasi į mums brangias, nors tariamas vertybes? Ar tikrasis gavėnios tikslas yra vien atgaila? Dažnai mes priemonės sumaišome su tikslu. Taigi tikslas yra atsiversti ir priimti Dievo meilę. Taip, taip, netgi tikinčiajam reikia atsiversti. Atsiversti iš tikėjimo stokos, iš įpratimo matyti susivaldymo, išsižadėjimo (atgailos) kryžių ir nepastebėjimo jo pagimdyto ilgalaikio dvasinio džiaugsmo. Tarti ne visada taip trumpam malonumui ir rinktis pakeliančią, išliekančią ir džiuginančią ramybę. Tik atsivertęs supras, įvertins ir priims Dievo meilę: neužtarnautą, visa viršijančią Kūrėjo dovaną savo kūriniumi.

Jeigu meilė žmogaus žmogui žemėje laikoma aukščiausia vertybe, tai Dievo meilė žmogui negali būti kažkas mažiau. Kaip žemiška meilė stengiasi apimti visą žmogų, taip ši dar labiau. Kaip ana patenkina visus galimus žmogaus potroškius, taip ši - net negalimus. Kaip dažnai žmogui atrodo, kad toji jungtis (meilė), jungianti Dievą ir žmogų, yra silpnesnė, mažiau žmogui reikalinga, ne visiems prieinama, nebūtina... Tokia klaidinanti nuomonė atima entuziazmą, nuvertina Meilę, kurios žmogus dar nei pažino, nei įsivaizdavo, nei pasapnavo... Yra tvirtinančių, kad žmogaus širdis neturės tikros ramybės tol, kol Dievo tikrai neras, kol su Juo meilėje nesusijungs. Tai liudija teisingiausi,

doriausi, tvirto tikėjimo ir veiklios meilės pilni žmonės - šventieji.

Gavėnios praktikos kaip tik ir yra tiksliausias priemonės žmogaus žemėje tikslui siekti. Juk gavėnia - tai lyg sutrauktas žmogaus gyvenimas į 6 savaites. Betgi visi siekiai turi savo programas. Gavėnios programa gali būti tokia:

- atsiliepti į sandorą,
- mirti,
- prisikelti,
- patikėti Gerąja Naujiena.

Sandoros simboliu Senajame Testamente yra vaivorykštė. Tvano metu žuvo blogieji, liko gerieji. Naujajame Testamente žmonijos sandorą su Dievu įvykdė Jėzus savo mirtimi ir prisikėlimu. Taigi gavėnios baigmė: prisikėlimas - naujoji sandora - vaivorykštė, kuri yra gražiausių žemės spalvų derinys gamtoje. Gražiausių žmogiškųjų savybių derinys žmoguje - tai prisikėlimo garantas. Šios tiesos guodžia ir šildo, apdovanoja viltimi ir tikros laimės prieinamumu.

Reikia ir mirti kartu su visomis savo ydomis, su klaidinga vertybine orientacija, su iškreipta pasaulėžiūra ir viskuo, ką pagimdė rojus praradimas. Mes pamirštame, kad netgi didvyriškuose mūsų poelgiuose dažniausiai slepiasi ir išdidumo, ir savanaudiškumo, ir net puikybės priemaiša. Būtina atsisakyti visų sugadinto žmogaus savybių, kad galėtume gavėnioje (ir gyvenime) gimti nauju žmogumi.

Mirusius blogiui Dievas prikels naujam gyvenimui, ir mes tapsim naujais kuriniais ir vidumi, ir išore. Jis trokšta tą šaltą Dievui mūsų akmens širdį pakeisti gyva, meile pripildyta širdimi. Kadangi žmogus paprastai mato išorę ir išoriškai bando imtis gavėniškų praktikų, todėl jam visa tai ir nepatrauklu, ir per sunku. Dievas moko visur įjungti ir širdį, t.y. savo meilę, pažadėjęs pakeisti mūsų širdį. Dievo Sūnus atsidavė žmonijai visiškai. To paties laukia ir iš žmogaus pusės. Sandorą priėmusio, mirusio ir prisikėlusio žmogaus kilimo viršūnė - tobulas žmogus.

Gavėnios pradžioje Dievas kviečia patikėti Gerąją Naujieną, matyti gavėnios ir gyvenimo pusę ir drąsiai imtis gavėnios programos. Dievas atėjo ne mūsų pasmerkti, bet savo meile pagydyti. Gerąją Naujieną galime apibūdinti teiginiu: Dievas mus myli dieviška meile. Jis laukia atsako. Jis kankinančiai laukia žmogaus, viso žmogaus, visos jo meilės. Gerai praleistos gavėnios (ir gyvenimo) dovana: dieviška meilė, atseikėta dievišku saiku.

Grįžimas į meilę

Dalinis, o tuo pačiu ir ne visai teisingas terminas kai kam atima drąsą. Štai žodis “išpažintis” pabrėžia būtinybę viską išpažinti. “Atgailos sakramentas” - sakramentinę malonę ir atsiteisiančią atgalą. Teisingiausias yra mūsų laikų terminas “susitaikinimas”. Jis išryškina, kad tai, kas buvo, praėjo ir prasidėjo naujas gyvenimas meilėje.

Gyvenime atsitinka, kad kažkas pasikėsino į meilę, ir du besimylintieji, jau nusistatę vienas prieš kitą, pradeda ieškoti vienas kitame kaltumo ir, aišku, tikros teisybės. Eina laikas, sunkus kančios laikas, kol galiausiai išsiaiškinę pasako vienas kitam: “Pradėkime viską iš naujo, lyg nieko nebūtų buvę”. Įvyko susitaikymas. Prasidėjo naujas gyvenimas meilėje. Jis jau žymiai pasikeitęs, paaugęs, praturtėjęs, kančia išbandytas ir užgrūdintas.

Visai panašiai veikia ir sakramentinis susitaikinimas. Tačiau žmogus per daug žiūri į nuodėmes, į savo nepatogumą ir gėdą. Per tai jis nemato Tėvo, išbėgusio pasitikti, apkabinti, pabučiuoti, kartu su drabužiais gražinančio ir garbę, ir vietą namuose ir su žiedu - prarastą turtą. Jis nelaukė išpažinimo, nutraukė prisipažinimą ir ... visas blogis ištirpo, vienu akimirksniu jo neliko.

Ne žmogaus nupasakotas Ganytojo ir prazūvusios avies nuotykis. Jį sujaudina vien tik vaizdas vargšės avies blogio erškėčių nelaisvėje. Jis ne tik nebara, bet ir neauklėja nei žodžiu, nei bizūnu, netempia pririštą pabėgėlę už virvės, o neša. Ką neša? Tą, kuri iki pat išgelbėji-

mo akimirkos buvo atsiskyrusi, išdavusi, pabėgusi. Ne ji atėjo pas Jį, bet Jis pas ją! Viešpatie, - kas nors pastebėtų, juk ji iki šiol buvo nešvaraus blogio valdžioje. Argi to nematai? Nei išorė, nei vidus nuo Jo nepasislėps. Ir Jis mato valią, kuri be galo trokšta grįžti tik negali. Ir Jis mato širdį, susigraudinusią, atsiprašiusią ir jau išsilgusią ne malonumų, o meilės. Tad turi juk būti širdis prie širdies. Meilė yra žemės stebuklas. Išganytojo meilė - dieviškasis stebuklas. Ne visi tai supranta. Netgi gerieji, o nusidėjėliai - juo labiau.

Susitaikinimo vyksmas

Regima žemė, regimus kūnus nešiojame, du regimi dviejų susitikimai praplaukė pro mūsų akis, regimas dviejų asmenų susitikimas reikalingas ir mums: prašančiojo ir atleidžiančiojo. Meilėje būna du. Konfliktas įvyko tarp dviejų. Į meilę sugrįžtama dviejų susitaikymo paslaptimi. Kai kam sunku pripažinti, kad, kol esi kūne, ir reikalus tvarkai taip pat su tuo, kuris irgi yra kūne. Juolab, kad pats Kristus ne angelams paskyrė šią misiją: “Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulai-kysite, - sulaikytos” (Jn 20,23). O kiek žmonių nori apeiti tokį aiškų ir kitaip nepaaiškinamą Kristaus nurodymą. Pagal juos užtenka vien atsiprašymo mintimi, ir susitaikinimas jau įvykęs. Tai kam dar reikia kunigo?

Kiti jau geresni. Jie pasirenka bendras susitaikinimo apeigas. Bet asmeniškai prieiti - ne! Evangelijos Tėvas susitiko ne su minia palaidūnų, o tik su vienu. Ganytojas ne būrį gelbėjo, o vieną. Tik 20 šimtmečio žmogus nori tobulinti Dievo nurodymus.

Kas yra kunigas klausykoje? Ar teisėjas? Taip. Ar mokytojas? Taip. Ar gydytojas? Taip. Ar Kristaus tarpininkas? Taip. Tačiau jis teisia ne pagal žemiškuosius teisėjus. Jis sprendžia, ar galima duoti išrišimą. Paprastai galima su labai retomis išimtimis. Jis ir atgailą uždeda. Tiek jo teisėjavi-mo. O nuodėmės - ne jo reikalas Ne jis numirė ant kryžiaus. Jis tik mikrofonas, kuris privalėjo išgirsti. Nuodėmės nuplovė Išganytojo kraujas.

Ar šiandienio žmogaus dvasia sveika? Anaip tol! Nuodėmė, ir ypač jei jų daug, susargdina sveikiausios dvasios stipriausią žmogų. Serganti dvasia dažnai susargdina ir kūną. Kunigą nedomina praeitis. Ji jam reikalinga tik tiek, kad galėtų užčiuopti susirgimo priežastis. Tada jis gydo ir moko, parodo pavojus, duoda receptus ir svarbiausia: nukreipia žmogaus dėmesį į ateitį. Susitaikinimas reikalingas ne tiek dėl praeities, kiek dėl ateities. Į ateitį juk nenuėisi praeities nesutvarkęs.

Ar galima be vadovo pereiti kalnus? Pažįstą kalnų žygio skonį pasakys kategorišką *ne*. Šiuolaikinis žmogus sako *taip*. Jis viską žino, viską supranta, kritikuoja Bažnyčią ir pats sau vadovauja. Jei tai nebūtų surišta su išdidumu, puikybe bei kitokiu nuodėmingumu, tai būtų galima sakyti: eik, gal ir pavyks. Kur nuodėmė, ten ir klaida. Sergančios dvasios žmonės griau-na savo, o neretai ir kitų šeimas, žmonijai pateikia dvasios invalidus, o meilė traukiasi iš žmogaus, žmonijos ir jos vietą užpildo priešingo poliaus jėgos.

Ar klausykla turi širdį? Taip. Ją ten paliko gerasis Ganytojas kunigystės sakramentu. Menkai žmonės supranta šio sakramento kunigą veikiančią galią, Išganytojo kraujo galią, atleidimo žodžių galią. Matai, kaip priėjo vienas žmogus, o nuėjo kitas. Abu labai skirtingi. Pirmasis ne tik vardino nuodėmes, bet ir gyvenimo bei gėrio kely buvo pastipęs, gerokai paslydęs žemyn. Gėrio skonį jau buvo praradęs, ir Dievo įsakymai jau buvo tapę ne gairėmis, o laisvę varžančiomis užtvaramis. Už jų - viliojančios sirenos, šiapus - nelygus ir vis aukšty-n kylantis gėrio takelis. Nuovargis, atbukimas, nenuotaika, skubėjimas, nervingumas ir eilė panašių dalykų buvo įsigyvenę ir užvaldę.

Tvykstelėjo gerasis žaibas - išrišimas, ir nebėra senojo žmogaus. Čia pat kunigo akysė gimė naujas. Ir kokių tik nebūna šių naujagimių!

Kartą nuvykau su reikalais pas vieną mažos parapijos kleboną. Apsidžiaugęs jis tuojau pa-

prašė išklaudyti priešsantuokinės išpažinties. Jaunoji nenorinti eiti, tai gal nepažįstamam kunigui pavyksią. Didžiuoju bažnyčios raktu nešinas einu pirmas, po manęs tolėliau - jaunosios mama, už jos, lyg nematomos virvės traukiama - jaunoji. Prie klausyktos pirmoji eina mama, kad dukrai būtų lengviau. Nuo klausyktos nuėjusi suklumpa tolimiausiam bažnyčios kampe, kad tik jau dukrai netrukdytų, kad tik nieko nebūtų girdėti. Įsidrąsinusi atėjo ir dukra. Sąžiningai viską išpažino, nors ir nelengva buvo. Stengiuosi neįkyrėti ilgais pamokymais, greit atleidžiu. Pamaniau, kad kai viskas atlikta, tuojau ir išeis. Jau ir aš ilgokai pasimeldžiau, tačiau nė viena nė krust. Aišku: mama dėkoja Dievui už pagalbą, bet ko dukra užtrunka? Aišku, tuo džiaugiuosi. Neturėdamas daug laiko jau turiu eiti. Pirmoji išeina mama ir pasuka klebonijos link. Dukra šventoriuje lūkuriuoja. Užrakinęs bažnyčią prieinu ir neatpažįstu. Ką tik buvo lyg ožka užsispyrusi, o dabar gerte geria pamokymų mintis. Lėtina žingsnį, matau, kaip ji nori klausytis. O kas buvo prieš valandėlę? Ji viską priima, ji būsianti mamai gera, ji viską padarysianti, kad tik meilę apsaugotų, puoselėtų ir amžina padarytų... Jau įsisąmonina, kad nuodėmė yra visa griau-nanti jėga. Net meilę sunaikinti jai yra vieni juokai.

Kitas įvykis Kaune. Mergina pasakoja: "Buvau eilinės išpažinties pas eilinį kunigą turėjau eilines nuodėmes. Tiktai gailėjausi ne kaip už mažas nuodėmes. Nežinau, ar man pačiai tai pavyko, ar gavau pagalbą iš aukščiau, bet aš buvau perimta ypatingo ryžto nusigręžti nuo mažiausios nuodėmės. Grįžtant į namus, autobuse sutinku savo draugę, kuri, įsistebėjusi į mano veidą, ir sako: 'Kokia tu šiandien graži!' Nekreipiu daug dėmesio. Šiandien sako taip, rytoj gali pasakyti antraip. Namuose iš savo mamos lūpų išgirstu tikslų draugės žodžių aidą. Priversta tuo patikėti, nes mama pagyrimų vel-tui nesvaido. Tuomet supratau išpažinties kokybės svarbą ir kūną keičiančios žmogaus dvasios galią".

Klausykoje tikrai yra širdis, Tėvo širdis. Taip, dvi širdys, žmonės nežino kunigo paslapties. Kaip dažnai jis atpažįsta ne savo žodžius, ne savo nusiteikimus, ne savo širdį ateinančiųjų ir nueinančiųjų atžvilgiu. Besiklausydamas sugalvoji pamokymus, patarimus. O kalbėdamas pastebi pakeitimus, patobulinimus, kartais visai ką kita pasakai nei buvai sumanęs. Mintyse nusišypsai Tam, kuris vadovauja tavo protui ir paskolina savo širdį. Ne nusidėjėlių eilutę matai pro klausyklos pinučius. Ne dėmėtus ar beždžionišku menu išmargitus, ar visai juodus siluetus matai. Matai ligonius, kuriems tau skirta padėti, pagydyti. Jie kitur neis. Pagydyti ir visa dėl jų padaryti priklauso tau. Ačiū tai didžiajai Širdžiai, tavyje veikiančiai. Iš Jos tas troškimas visus pagydyti. Pagydyti taip, kad jau niekada nesusirgtų.

O kaip dažnai keičiasi veidas prieš ir po! Beje, priėjęs veidas tau pasako gana daug. Lūpos dar prideda, ir prieš tavo akis sielos vaizdas. Skaudu matyti Dievo kūrinį, susižalojusį ir naučiantį savo ligos sunkumo bei pavojingumo. Kartais šalia jo pajunti prarają, kartais jėgas, tvirtai įkibusias ir nenorinčias paleisti. Vieni ateina su tvirtu pasiryžimu, kiti su menku, ar visai be jo. Tada, pajutęs sieną, gelbsti aiškindamas, įrodinėdamas, ir viskas veltui. Nepadeda nei visagaliai išrišimo žodžiai, nei kryžiaus ženklas - piktųjų dvasių siaubas. Koks atėjo, toks nuėjo. Į kurią širdį įdūrė? Didžiajai daugiausiai teko. Jei nori vykis, kalbėk valandų va-

landas, žinai - rezultatų nebus. Šis žmogus ejo ir eis savo keliu.

Ateina vaikai, kuriems taip lengva pažadėti pasitaismą. Ateina jaunimas, gerai, kad ateina. Kuo dažniau, tuo daugiau teigiamo potencialo sukaupęs pavojuose atsilaukys ir savo ateities savo rankomis nesugriaus. Iš suaugusių sužinai, kaip gyvena tie, kurie šiuo metu laiko pasaulį, kas aplinkui tave dedasi žmonių vidiniuose pasauliuose. Kiek problemų, kiek išgyvenimų, o neretai - nepaguodžiamo, nepagydomo skausmo. Širdis neatlaikytų, jei ji nebūtų Didžiojoje Širdyje. Abi širdys tetrokšta vien gydyti, patarti, padėti, pavedėti. Jokio teismo čia nėra! Vien gelbėjimas, gydymas ir kreipimas į teisingiausią ir todėl laimingiausią gyvenimo kelią. Į tai koncentruojasi visos mintys ir jėgos. Čia sprendžiasi žmogaus ir žmonijos ateitis. Jei bus posūkiai šiame laiko taške, bus ir ateitis.

Negaliu suprasti žmonių, nenorinčių priėti prie Tėvo, tetrokšančio vien atleidimo žodį tarti, kas prarasta sugrąžinti ir dar apdovanoti lyg nieko nebūtų buvę. Juk eini pas Tėvą, patį geriausią Tėvą, kuris užjaučiančiai nori pasakyti: "Ar labai išgyveni? Dabar Jau nebeskaudės. Pasilik su manimi, juk čia taip gera būti".

Argi netiesa, kad Ganytojas neša? Kodėl ir Tėvo bijai, ir Išganytojo vengi? Argi nenorėtum pabūti ant šių rankų, šventų, pervertų Jo rankų? Pajusti Jo širdies plakimą ir meilę, amžiną, dievišką meilę tau, lyg tu būtum tik vienas pasaulyje.



□ Lietuvių katalikų mokslo akademija, įkurta Lietuvoje 1922 m., pernai atšventė 75 m. sukaktį. Jos pirm. buvo vysk. J. Skvireckas (1922-1926), prel. A. Dambrauskas-Jakštas (1926-1938), St. Šalkauskis (1938-1940), 1940 m. bolševikų uždaryta. Atkurta 1956 m. užsienyje su centru Romoje. Ilgą laiką pirm. kun. A. Liuima SJ. Dabar vėl akademijos centras ir valdyba Lietuvoje.

□ Sausio 18 d. pop. Jonas Paulius II 22 naujųjų kardinolų pavardes, tarp kurių yra ir Čikagos arkiv. Francis George OMI. Vasario 21 d. jis Romoje gavo raudonąją kardinolo kepurę ir tapo vienu iš 123 popiežiaus tarnybos prelatų, turinčių teisę balsuoti popiežiaus rinkimuose.

MANO KRIKŠTO VAIKAI

A. Saulaitis SJ

Sunku įsivaizduoti, kaip vyresnio amžiaus kunigas išvis gali rasti laiko miegoti. Per dešimtmečius metų tarnybos tiek žmonių krikštyta, sutuokta, lankyta ligonių, laidota. Jeigu viskas ribotųsi keliolikos minučių ar net valandos bažnytinėmis apeigomis, atsakomybė ir dėmesys atspindėtų tik tą trumpą ryšį. Kai bendravimas tęsiasi mėnesius ar net metus prieš ar po pačių pamaldų, ryšys ir atsakomybė sudėtingesni.

Štai vasarą stovyklų kapelionas keliauja iš vienos vietos į kitą, vežiodamas ne tik savo reikmenis, o žinias ir linkėjimus - merginos vyrui, vyruko merginai. Ilgainiui šie ruošiasi tuoktis ir kreipiasi į tą patį kunigą, kuris nesiibaimina, nes neprišiemė jokio piršlio vaidmens (kaip liaudis sako, "Jei kunigas piršlys - velnias šliubą duoda" - išskyrus T. Jono Bružiko atvejį, kai jis, jau būdamas klieriku ar kunigu, savo penkių vaikų našliui tėvui papiršo jauną žmoną).

Arba nedrąsiai į kunigą kreipiasi neperseniausiai iš Lietuvos į JAV persikėlusio šeima, siekdama krikšto. Vienaip ruošiasi vaikučiai, kitaip tėvai, o per mėnesių bendravimą susidraugaujama su žmonėmis, kurie žengia į viešą ryšį su bažnyčia ir į labai sunkų kūrimąsi naujoje šalyje. Jei pati krikšto šventė neužmirštama, po bažnytinių apeigų reikia mažiausiam vaikui nunešti jo mėgstamo šokolado, vyresniam - knygelių skaityti, o su tėvais gerti kavutę ir vieni kitus paguosti, padrąsinti, pasiūlyti, viltis ir tikėti.

Laidotuvės irgi nevienodos. Kartais paskubomis lietuvių kunigo nerasdami kreipiasi laidotuvių namai, o kartais tenka aplankyti mirštančio šeimą, drauge su vaikais ir vaikais iš-
čiais atšvęsti Ligonų patepimo sakramentą, iš-

sikalbėti, ašarotom akim guostis, keliskart šermenyse lankytis ir į kapus lydėti. Šeimos drąsa, jautrumas ir tikėjimas sunkią valandą taip gražiai išreiškia šeimos ryšius, gyvenimišką tikėjimą, švelnią Dievo paguodą. Negi rytdieną visa tai užmirši?

Taip ir kunigas vakare vaikystėje išmoktu papročiu pasiėmęs meškiuką prie lovytės meldžiasi, dėkodamas už dar vieną dieną. Tiesa, reikia prisiminti visus sergančius, paskui visus laidotus, krikštytus, sutuoktus, vargstančius. Netrukus merkiiasi akys ir besimeldžiančiam, ir ko gero jo angelui sargui.

Bet didžiausią rūpestį kelia krikšto vaikai, nes jiems gyvenimas dar prieš akis, su visais pavojais, galimybėmis, nuotykiomis, sunkumais, sprendimais ir džiaugsmams. Matematikoje negabiam asmeniui sunku gimtadienius atsiminti, bet Krikšto vaikų viedeliai vis vien prieš akis stovi. O dar šiandien gimė kitas vaikelis, dėl kurio Krikšto buvo iš anksto tariamasi. Dar ilgiau užtruks vakarais užmigti, dar daugiau dovanėlių, lietuviškų knygelių reikės siųsti, vaikučių piešinėliais ir laiškėliais džiaugtis.

Po keliolikos metų kunigiško darbo geri draugai pakvietė būti jų sūnaus Krikšto tėvu. Sekmadienio paparinėse Mišiose krikštijome, tik pamaldų dalyviai buvo neramūs. Mat prie krikštyklos matė tik tėvus, vaikelį, krikšto motiną ir kunigą. Vėliau paaiškėjo, kad keli vyrai norėjo pasisiūlyti, manydami, kad krikšto tėvo nėra.

Niekad nebuvo krikšto tėvu, žmogus nežinai, kokie bus jausmai. Per vaišes šeimos namuose ir kieme tėvai davė kūdikėlį palaikyti - atrodė toks mielas, nes "mano". Atrodo, tik priglaustum ir suspaustum.

Kadangi tai tolimame mieste, su krikšto

sūnumi retai matomės. Gaudamas iš Lietuvos vaikiškų knygelių, kas keletą mėnesių krūvelę jam pasiunti. Vienu tarpu neteko medžiagos gauti ir siųsti, o vaikelis tėvų klausia: “Kodėl krikšto tėvelis nebesiunčia knygų - gal miręs?” Kai paūgėjo, reikėjo rūpintis pasiųsti kažką apie dinosaurus ir drauge apie tuos sutvėrimus filmą žiūrėti. Dar vėliau, prie kompiuterio dešimties metų berniukas savo pagyvenusį Krikšto tėvą kantriai moko kompiuteriu krepšinių ar ledo rutulį žaisti.

Atrodytų, nuotykių pakaktų. Bet kelionėje į dar tolimesnę šalį kreipėsi jaunystės draugė, įsūnijusi berniuką ir dabar pasiėmusi našlaitę, kuriai reikia krikšto tėvo. Negi atsisakysi, į rankas žibančiomis akimis tamsiaplaukę paėmęs. Po krikšto ilgai jos rankytę laikai, nes nežinai, už kiek metų toliman žemynan nuskrisi.

Laiks nuo laiko motina parašo, o iš toli abiem vaikučiam keliauja lietuviškos knygelės. Po kokių penkerių metų ankstų rytą suskamba telefonas ir labai plonytis balselis taip gražiai ir nedrąsiai lietuviškai prabyla. Niekaip negalima atspėti, kas čia skambina, kol mama nepaaiškina. Ne taip jautru, kaip šeimos nariams pirmuosius kūdikio žodžius išgirsti, bet labai panašu. Po kelių sakinių, vėl prie ragelio penkiametė mergytė. Labai norėjusi su tolimu Krikšto tėvu kalbėti, dabar nedrįsta ir nežino, ką sakyti, kol pagaliau abu pašnekovai bendrą kalbą suranda. Kad geriau įsivaizduotų, prašė nuotraukos.

Du krikšto vaikai - jau didelė atsakomybė.

Vienos viešnagės Lietuvon metu gera pažįstama atveda iš vaikų namų prisiimtą dešimtmetį globotinį sakydama: “Jis nori Tavęs kažko paklausti”. Didelėmis akimis tiesiai į akis žiūrėdamas, berniukas klausia, “Ar sutiktute būti mano Krikšto tėvelis?”

Ir taip jėzuitų bažnyčioje Lietuvoje krikštijame globėjos paruoštą berniuką, kurį tenka stengtis kas kartą Lietuvoje aplankyti. Jeigu

kai kurie vadinamus vaikų namus Lietuvoje vadina “atvira žaizda”, kai auklėtiniai į gyvenimą išsiunčiami nepasiruošę ir neparuošti, tai kiekvienas žmogiškas ryšys bent kiek praskleidžia tų namų dar užsilikusią sovietinę tvarką. O šis krikštasūnis dar labai mielas! Iš pradžių žemaitiškai tik vieno žodžio sakiniais kalbėdamas, neseniai turėjo progos su Krikšto tėvu pasikalbėti, o šis - jaunuoliu pasidžiaugti, kai globėjos bei jos šeimos talka eina į gyvenimą drąsiai ir tvirtai.

Galima sakyti, kad su ketvirtu vaiku buvome iš anksto per pažintis suartėję ir “susigiminiųavę”. Dar mažas, bet vis toks sveikas, drūtas ir linksmas, nebijantis į retai matomo krikšto tėvo glėbį įsisprauti. Kadangi Lietuvoje, netenka lietuviškų knygelių siųsti - labiau jo tėvai naujų knygelių įteikia. Tai nors iš tolimos šalies reikia pasiųsti visokių žaislelių, spalvotų pieštukų, didelių vabalų ir kitokių įdomybių. Geri tėvai vis praneša, kad sūnelis auga ir stiprėja.

Dar yra kita krikšto dukrytė, rečiau matoma ir lygiai taip nedrąsi. Ji itin brangi. Ant rašomojo stalo guli jos krikšto nuotrauka, kurioje motina šluosto ašaras (per pačias apeigas tai nepastebėta). Atrodo, gražiai auga - ir dantys visai tvarkingi, nes per krikštyną vaišes abu krikšto tėvai arti vienas kito sėdėjo.

Ir taip, baigiantis darbo dienos, tenka pagyvoti apie penkis Krikšto vaikus - ir apie šeštąjį, šiandien gimusį. Šeši vaikai nuo vienos dienos iki keliolikos metų amžiaus, keturiose šalyse, trijuose žemynuose.

Žinoma, dar yra daug šeimų, kurių vaikų krikštynose teko dalyvauti. Kur apeigos vaizduojant įrašytos, vaikai mėgsta savo krikštynas vis žiūrėti ir žiūrėti, ir tuo pačiu dažniau negu gyvą kunigą mato. Kai tėvai, kunigą sutikę, vaikui sako, “Čia tavo krikštytojas”, nusišypso, O kunigui kiek labiau subrendęs veidelis įsirašo atmintin vietoj pirmąsios kūdikiškos išvaizdos, ir tada lengviau šiuolaikiniais įspūdžiais malda vakaroti.

Uolumas, darbštumas, pamaldumas

(Konkurse premijuotas
rašinys)

Aušra Lukoševičiūtė

*Aš žodį Tau rinkau, širdim ugninga grūdintą, prasmingą,
Ipyniau meilę tarsi žiedą vainikan,
Tavy įamžinti norėjau tai, kas gyva, kas būtų nedingo,
O Tu palaimą dovanojai man...*

Kuomet silpnybė lyg įkyri sesuo verčia mane pasiduoti, paimu tuomet į rankas kažką tokio, kas man vėl įkvepia gyvybės, kam galiu paaukoti savo jėgas. Man tai - kūryba. Kol gimsta naujas, išraudotas, širdimi išdai nuotas eilėraštis, kartais plušu iki vėlumos.

Akys peršti, galvą skauda, o siela triumfuoja - jis gimė! Mažyčiai sakiniai ant balto popieriaus lapo man tiek daug reiškia. Iš Dievo per mane į žmones - tokia jų paskirtis. Įsisvaizduoju kūrybą kaip dovaną, paaukotą Dievui. Anks tyvos vaikystės metais pražydusi, tebūnie ji ir jos trapumas didesnei Dievo garbei.

UOLUMAS. Klausiau daugelio žmonių, kaip jie supranta uolumą. Vieniems tai - atkaklumas, kitiems - užsispyrimas, tretiems - tikslas. Ir visi jie yra savotiškai teisūs. Juk uolumas nėra vienalypis. Jis, kaip ir visa, ką matau, ką girdžiu ir ką jaučiu, susideda iš keleto nedidelių, bet prasmingų detalių. Užsispyrimas, atkaklumas, tikslo siekimas - savotiškas uolumo kodas. Kodas, kurį įstengė perprasti žmogiškasis protas. Tačiau vis dėlto uolumas, kaip ir daugelis Viešpaties sukurtų vertybių, taip ir liks ne iki galo suprastas. Taip jau yra, kad žmogaus protas yra ribotas, jis nepajėgia suvokti visų gyvenimo paslapčių. Todėl niekada netikėjau, jog uolumas, kurio sąvoką girdžiu gan retai, užvaldys visą mano gyvenimą ir būtį. Kada paprasčiausiai norisi turėti duonos kąsnį ant stalo, jausti mylimo žmogaus petį ar draugo

ranką bėdoje, suprantu, jog viso to už dyką ne-gausiu. Viskam reikia nuolankumo ir kantrybės. Uolumas taipogi paruošia kiekvieną žmogų Dievo įsikišimui. Tuomet tikintysis supran-ta, kodėl vienas teisusis už visus nusidėjėlius tobulai įvykdė įstatymus ir pranašystes. Kris-taus gyvenimas ir visa tai, kaip uoliai ir nuo-lankiai Jis išpildė savo dangiškojo Tėvo valią, leidžia suprasti, kad geresnio pavyzdžio nėra ir negali būti. Nuosaikieji visais laikais buvo savotiškas kiekvienos tautos ramstis.

Amžių sanklodoje ima ryškėti tai, jog visi žmonės, kurių vardų nesugebėjo ištrinti laikas, dirbo, gyveno ir kūrė tik uoliai, planingai ir taupiai išnaudodami jiems Dievo skirtą laiką. Šiame laikmetyje uolumo sąvoka pritaikoma labai sunkiai. Tauta, kuri beveik pusę amžiaus gyveno pagal svetimus dorai ir uolumui princi-pus, negreit pajėgs tai įsisąmoninti. Sovietinis "nutauginimo aparatas" buvo sumodeliuotas taip, kad kiekvienas, kuris išdrįs gyventi ki-taip, negu priimta, bus paniekintas, pašalintas, sunaikintas. Didžiuliai lozungai, šmėsčiojantys didžiųjų paradų metu, kvietė visą "tarybinę darbo liaudį" vykdyti įsipareigojimus, paga-minti kuo daugiau plataus vartojimo prekių. O apie uolumą - nieko. Svarbu padaryta, o kaip? Niekam nekilo toks klausimas. Galbūt todėl sovietinis režimas silpo ir silpo, kol tapo be-jėgis prieš tautos norą grįžti prie doros ir teisingumo.



**Paminklas trimis bolševikų nukankintiems kuni-
gas: V. Balsiui, J. Dabrilai, J. Petrikai. Jie buvo
1941 m. birželio 22 d. suimti Lankeliškiuose
(Vilkaviškio apskr.), nugabenti į Budavonės
giraite, pririšti prie medžių ir labai žiauriai
nukankinti.**

Labai sunkiai manoji tauta išgyvena šį
posovietinį atgimimo laikotarpį.

Matyt, nėra tokios mokslo, pramonės, kul-
tūros srities, kur nevyrautų krizė. Žmogus,
įpratęs būti valdomu ir staiga paliktas spręsti
problemas pats, linksta ten, kur vėjas papučia.
Tik kur ne kur pasirodo tos tautinio sąmonėjimo
žaltvykslės - atgimsta tautinė mokykla. Jos
pamatus padėjo uolūs, pasišventę žmonės. Jų
dėka Lietuva vėl garsės kaip uolių darbininkų,
tikinčiųjų kraštas.

Kaip svarbu išmokyti žmogų viską nuo-
sekliai ir uoliai apmąstyti, neskubėti ir nepulti į
gyvenimą kaip į kokią bedugnę. Kaip stropiai
jis žengė pirmą žingsnį, tarė pirmą žodį, taip ir
visą jo gyvenimą turi lydėti lygiai toks pat tvir-
tumas.

Toks uolumo principas gajus kiekviename
aukštą kultūros lygi pasiekusiame krašte. Tobu-
las pasaulio sukūrimas ir jo evoliucija iki šių

laikų dar kartą paryškina tą patį uolumo bruo-
žą - kiekvienas, kuris kovoja už savo būvį, įsi-
tikinimus ir vietą gyvenime, išliks. Neprikau-
somai, kokį laiko tarpsnį pasiseks išsikvoti.
Užtat - bus gyventa, kovota, o ne tik egzistuoti.

Tuščiai leidžiantys savo gyvenimą žmonės
dažnai puola į depresiją, skundžiasi beprasmiš-
ku gyvenimu, apatija, irzlumu. Reiktų tik už-
sikabinti, paaukoti save kilniam tikslui, racio-
naliai panaudoti jėgų perteklių. Kiekvienam
žmogui duoti išskirtiniai gabumai, kuriuos ga-
lima pritaikyti, išpuoselėti. Uolumas darbe,
maldoje, kiekviename gyvenimo žingsnyje
padeda sutvirtėti dvasiai, išugdo savotišką imu-
nitetą abejingumui.

Yra žmonių, kurie nuo mažų dienų tėvų
lepinami taip ir neišmoksta savęs apginti. Vė-
liau, kai jie suauga, netampa savarankiški ir lie-
ka priklausomi nuo kitų. O pastarųjų teko su-
tikti nemažai.

Baigusi mokyklą, ilgai ieškojau darbo. Ži-
noma, teko belstis į duris ne vienam valdi-
ninkui. Ir kaip skaudu būdavo išgirsti jų, visai
manęs nepažįstančių, abejingas užuominas
apie mano netinkamumą, tingumą, net ne-
norėjimą (!) dirbti.

*Aplink tokie nuliūdę, rūškani veidai, -
Nejau, žmogau, gerumo žemėj neradai?
Tu susimąstęs, liūdnas, nebylus,
Kas bus, sustojus kryžkelėj, kas bus?
Kas guos tave pavargusį, kas glaus,
Jei tūkstančių minioj tu nerandi žmogaus?*

Ir aš supratau - dirbk pati, ieškok pati,
rūpinkis pati. Matyt, todėl, kad visą save atida-
viau tam ieškojimui, iki vėlyvo vakaro negrįžda-
ma namo, Viešpats atlygino už triūsą - darbą
radau. Uolumas, kaip ir kiekviena dorybė,
panašus į didelį besišakojantį medį. O iš mažos
sėkliukės užaugęs, jis giliai leidžia šaknis į
dirvą. Toji mažytė sėkliukė simbolizuoja žmo-
gaus norą, siekimą, veržimąsi prie norimo tiks-
lo. O tada viskas vyksta savaime - dorybės

šaknys giliai įsiskverbia į žmogaus sielą ir širdies gelmes. Senoliai mus nuo seno mokė uolumo, suprasdami jį kaip didelį dvasinio žmogaus gyvenimo ramstį. Jis buvo skiepijamas nuo pat ankstyvos vaikystės. Ir tuomet žmogus suvokė, kad jo egzistencija, nepriklausomai nuo dvasinio išprusimo lygmens, nėra bevertė. Dažnai tenka girdėti senųjų atsiminimus. Lietuvis, nuo senų senovės įpratęs gerbti ne tik žmogų, bet ir daiktą, uoliai ir pagarbiai su juo elgėsi, skyrė jam tinkamą vietą. Tarsi kiekvieno daikto viduje pulsuotų maža gyvybė. Ir išties, toje senoje sukrypusioje kaimiečio lūšnelėje tyro visai kita atmosfera - šventumo ir santūrumo atmosfera. Nė vienas net menkavertis namų apyvokos įrankis nesimaišys po kojų - čia jis turi SAVO vietą. Šventa žmogaus pareiga perteikti šią tradiciją ainiams. Jos kitaip nepavadinsi - tai uolumo atmosfera. Mokėjimas gerbt Dievo, bet ir žmogaus kūrybos vaisių - čia slypi uolumo ištakos.

Jis gimsta iš paprasčiausio noro turėti gyvenimą, savo pačių rankų puoselėjamą ir gražinamą. Ne tik fizinėmis, bet ir proto išgalėmis remiamas, jis įgauna vertę. Amžina vertybė, kokia ji bebūtų, bėgant laikui, kiek nublanksta, jos pulsavimas silpsta, bet gyvybė joje teberusena. Būtent tokį laikotarpį ji išgyvena dabar. Net ir uolumas šiuo metu žengia mažičius žingsnius į žmogaus sąmonę. Dažnai pradedami didesni ar mažesni darbai nėra baigiami. Šitai neberandama atsakymo, lieka tik bereikalingas laiko gaišimas. O juk anksčiau žmogus, nebaigęs pradėto darbo, buvo vertinamas kaip silpnas, tingus, nepatikimas. Pagal tai, kaip jaunuolis vertino darbą, tikėjimą, papročius buvo sprendžiama apie jo tinkamumą vedyboms. O uolių vaižgantiškų deimančiųukų ieškoma iki šiol. Uolus artojas pagarbą jaus ne tik dvyliems jauteliams, bet ir žagrelei, smingančiai į sodrią žemelę. Tokio artojo prižiūrima, ji niekada nerūdys. Uolus mokytojas mokės tinkamai rasti raktą į savo mokinių sielas ir širdis, kad būtų išgirstas ir suprastas jo moks-

las. Dievas, kurdamas pasaulį, subalansavo žmogaus aplinką, sukūrė darnią pusiausvyrą gamtoje. Bet viską sužinoti ir patirti norintis žmogus, dažnai nesuvokdamas savo poelgių, nepastebimai ardo tą pusiausvyrą. Todėl daugelis dvasinių vertybių yra suvokiamos pernelyg iškreiptai, paviršutiniškai. Taip pat ir su uolumu. Prie jo bijoma prisiliesti. Netikrumas ir baimė, susidūrus su iki šiol nepatirtu dalyku, verčia abejoti. Net jeigu jis ir atrodo nekaltas, nesuteptas. O aš tikiu, kad uolumas yra savotiškas visų dvasinių vertybių ramstis. Nei meilė, nei gerumas, nei šventumas negali egzistuoti be uolumo, jo niekuo nekompensuoti. Jausmai ir gražūs norai virs kūnu tik įamžinę savyje uolumo pradą. Vienas mokslo vyras yra pasakęs, kad uolus darbas yra toks, į kurį įdėta maksimumas pastangų. Tikiu tuo. Kiek jėgos leidžia, kovoju už visa tai, kas yra mano pačios uoliu darbu susikurta. Matyt, todėl, kad augau tokioje aplinkoje, kur viską turėjau pasidaryti pati. Kada suspaudžia bėdos, uoliai stengiuosi jas išverti - būtų kvaila jų vengti. Ir taip sunkiai jas mano virpantys, silpni pečiai pakečia. Bet vis dėlto pakelia, nes atkakliai to noriu, tuo tikiu ir vilioji. Dažnai tiesiog nebepajėgiu susivaldyti ir krintu. Bet vis vien reikia keltis ir eiti. Kol sustiprėsiu, kol protas suvoks to kėlimosi ir kritimo prasmę.

Bet ne visuomet uolumas suvokiamas gera prasme. Apsuptas blogio, jis tampa žiauriu, siekia viską ardyti ir griauti. Taip užgimė didžiosios 20 amžiaus šmėklos - fašizmas ir komunizmas. Perdėtai suprastos ir idealistiškai iškraipytos amžinosios vertybės nublanko. Juk svarbus buvo ne turinys, o forma, išorė. Ir uolumas virto tik forma. Mąstantis žmogus suvokė jo trūkumą kaip dvasinį alkį. Tremiami, žudomi ir kankinami tikintieji pasiklivė Dievu, galinčiu nuraminti ir pasotinti. Jie savo uolumu ir nuolankumu kūrė savo gyvenimą, taip pat uoliai pašvėsdami jį Dievui. Nesvarbu kur, šiltoje tėviškės trobelėje ar ledinėj Sibiro platybėj - visur jų balsas buvo vienodai girdimas.

DARBŠTUMAS. Apie darbštumą, jo ryšį su žmogaus pasaulėjauta jau ne sykį rašė žymūs mokslininkai, mąstytojai, kūrėjai. Darbas jau nuo pat pasaulio sukūrimo buvo žmogaus gyvenimo sudėtinė dalis. Dievas sukūrė žmogų, kad šis valdytų žemę, dirbtų gerus darbus, gražintų ir tobulintų pasaulį. Pirmieji tėvai, išvargyti iš rojaus, buvo palikti vargti, tik sūriu prakaitu ir dideliu triūsu užsidirbti duoną. Žmogiškosios būties trapumas iš pradžių buvo nesuderinamas su jį prislėgusiais sunkumais. Bet ilgainiui žmogus prisitaikė prie tokių sąlygų, daugelį dalykų išmokdamas ir suprasdamas pats. Šią savybę jis perdavė ainiams, kurie savo ruožtu taip pat kovojo, dirbo, vargo, norėdami išgyventi. Šitaip jie panaudojo "Dievo duotus talentus" (katalikų katekizmas). Darbas palaikė darnią pusiausvyrą, įgydamas vis platesnę reikšmę. Vieni žmonės statė namus, kiti mokė ir gydė, tretieji arė ir sėjo. Kiekviena tauta nuo pat savo egzistavimo pradžios stengėsi save įamžinti. Iki šių laikų žavimės nuostabiausiais architektūros, meno, literatūros paminklais. Sakoma, kad tokie genijai kaip Dantė, Mikelandželas, Galilėjus gimsta kartą per šimtą metų. Ieškodami jų gyvenimo ir kūrybos paslaptį, tyrinėtojai įvertino tai, kad šie žmonės, tobulai išnaudodami Dievo duotus talentus, rodė puikiausią darbštumo pavyzdį. Todėl jie liko amžini, gyvi mūsų atmintyje jau ne vieną šimtmetį.

Sakoma, kad jei nori padaryti kažką prasmingo, neturėtum laukti įkvėpimo. Pats darbas toleruojamas kaip įkvėpimas, skatinantis žmogų nepasiduoti, visas pajėgas panaudoti savo ir kitų aplinkos papildymui ir gražinimui. Kiekvieno gyvo sutvėrimo egzistencija paremta prisitaikymu prie gyvenamosios aplinkos. Juk ne vien žmogus gali būti darbštus. Ir paukšteliai, ir žvėrelių reikia triūso ir pastangų, kad užaugintų savo palikuonis, garantuotų jiems būstą ir pragyvenimą. Gimtosios nuodėmės šešėlis tebepersiekioja pasaulį, bet kova už būvį ir sunkus darbas nėra beprasmiški. Nenuils-

tamo darbo kryžių nešantis žmogus visuomet patirs palaimą ir Viešpaties globą. Tikintysis darbo našatą suvokia kaip vieną iš dvasinio "apsivalymo būdų". Viena išeitis - tą našatą pakelti ir garbingai nešti. Šitaip daromės panašūs į Kristų, tampame Jo pasekėjais ir mokiniais. Tarsi dirbtume vieną išganymo darbą. Man pačiai darbas virtęs pareiga, jis veikia mane kaip narkotikas gerąja prasme.

Senovėje lietuvių bernelio neįsivaizduodavo be "žirgelio lankoj", ar nemokančio žemėlės arti. O mergelė - verpėjėlė, audėjėlė mokėjo imtis darbų darbelių. Tai patvirtina gausus folkloristikos palikimas. Kaip antai, vienoje dainoje bernelis, norėdamas vesti mergelę, klausia:

*Ar tu moki verpti,
Ar tu moki austi,
Ar moki, mergele,
Kalne rugius pjauti?*

Mergelė dvejoja, pati norėdama sužinoti, ar darbštus jos išrinktasis. Bernelis atsako:

*Nei aš pijokėlis,
Nei aš laidokėlis, -
Tėvelio sūnelis,
Žemės artojėlis...*

Nedrįsiu teigti, kad darbštumas - paveldima savybė. Juk vieni tingūs, kiti be darbo neįsivaizduoja savo gyvenimo.

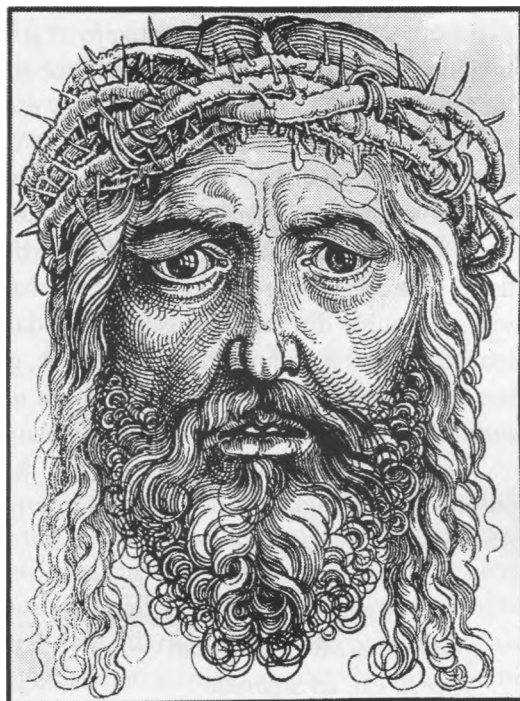
Nuo pat vaikystės mokausi darbštumo. Šios skaudžios pamokos iškyla prieš mane tada, kai norisi sustoti ir užsimerkti, kada siela aptingsta. Galbūt egoistiska būtų tvirtinu, jog tuo momentu, kada bandau apsispręsti, pasirinkti teisingą išeitį.

Žmogus mano, jog visi jo sprendimai teisingi, ir tik vėliau pradeda suprasti, kiek klaidų jo praeity. O aš irgi žmogus - kartais pasiseka neklysti, bet tai dar nereiškia, kad rytoj klaidų nebus. Mano šiandiena - kaip akimirksnis,

trumpas, išnykstantis. Savaimė mintys krypta maldos ir darbo link. Plačiausi keliai ir neužmatomos viršūnės atrodo tokios paprastos ir lengvai pasiekiamos. Gerieji mūsų mokytojai, tėveliai, seneliai, kunigai moko savo mažąsias atžalėles, jog kiekvienas darbelis yra svarbus ir jį reikia užbaigti. Štai viena citata iš eiliuotos pasakos, kurią perskaičiau sename prieškariniame žurnale:

*Jis meldžiasi per dieną,
Nes ką tik dirba, dirba jis
tik dėl Jėzuli vieno.
Toks darbas — geriausia malda,
tai atminki visada.
Padėk, Jėzuli malonus,
ir man darbai nesunkūs bus.*

Maža širdelė ir jaunas nelankstus protas šias eilutes perpranta lengvai. Mažasis Jėzulis vaikams tampa geru pavyzdžiu, kaip gyventi, mylėti ir dirbti gražius darbus. Mano vaikystės metais tokie eilėraščiai, kaip ir bet koks tikėjimo žodis, buvo draudžiami. Darbas buvo kaip prievolė. Juk, anot buvusios sovietinės Lietuvos vadovo A. Sniečkaus, “kiekvienas mokytojas, ką jis bedėstytų, turi laikyti savo garbės reikalu komunistinį vaikų auklėjimą”. Okupavus Lietuvą antrą kartą, pirmiausias dėmesys ir buvo atkreiptas į jaunimą. Iki minimumo sumažinta tikybos, tėvynės pažinimo pamokų skaičius. Įvesta nauja darbo metodika. Atsirado nauji mokymo dalykai, kurių nepriklausomos Lietuvos mokyklose nebuvo, (darbai dirbtuvėse, elektros ir žemės ūkio mašinų pagrindai). Jaunimas auklėjamas kaip būsimas pigioji darbo jėga - paklusnių žmonių masė. Šitaip, anot išeivio Vyt. Vaitiekūno, Lietuvoje buvo vykdomas kultūrinis genocidas. Perdėtas darbo išaukštinimas padėjo “apkarpyti laisvės pasireiškimui sparnus”. Tas pats Vytautas Vaitiekūnas knygoje “Vidurnakčio sargyboje” mini jog Chruščiovo valdymo metais iš Lietuvos į Rusijos šiaurę kasmet buvo išvežama po 10.000



Erškėčiais apvainikuotas Kristus.

Albrecht Dürer

gabiausių, darbščiausių lietuvių specialistų, kurie Lietuvai ir taip reikalingi. Taip atverčiama antroji medalio pusė: “neperauklėjamoji” lietuvių tautos dalis naikinama - “vykdomas biologinis genocidas” (V. Vaitiekūnas).

O mano kartai teko “laimė persiauklėti kultūriškai”. Ir kaip besistengė sovietinė mokykla dengti mūsų nelengvą vaikystę gražiais žodžiais, vis vien melas išplaukė į paviršių. Mūsų laikmetis nebuvo dėkingas nei mūsų svajonėms, nei geriems darbams. Atlikti gerą darbą niekuomet nebuvo lengva - jis reikalauja didelio triūso. Kilo ir griuvo karalystės, keitėsi valdovai ir išminčiai, bet nė vienas iš jų nepaliko tikslaus prasmingo darbo recepto. Juk jie viską sprendė pagal savo gyventą laikmetį, papročius, aplinką. Kaip ten bebūtų, tų praeities genijų pavyzdys išliko - jie buvo darbštūs, pasiaukoję žmonės. Ne kiekvieno iš jų gyvenimi-

mas buvo visko pilnas, gal net reikėjo už jį ilgai ir sunkiai kovoti. Juk nepriklausomai nuo mūsų luomo, rasės, įsitikinimų, Dievo akyse esame visi lygūs. Niekas “nepraslys be ženklų”. Nė vienas - geras ar blogas darbas nebus nepastebėtas. Šventajame Rašte parašyta: “Vaikeliai, nemylėkite žodžiu ar liežuviu; bet darbu ir tiesa” (1 Jn 3,18). Norėčiau karštai pasimelsti už visus pasaulio dirbančiuosius. Visi jų darbai tebūna paskirti Kūrėjui, kurio dėka esame, galime kurti ir valdyti Žemę. Sūriu prakaitu užsidirbtas duonos kąsnis bus kur kas gardesnis.

Darbas, kuris pašvenčia žmogų kurti pasaulyje gėrį, tegu sušildo niūrią kasdienybę. Ar gali būti dar kas nors svarbiau?

*Tarp karnavalo išblukusių kaukių
paklydau, tavęs nerandu.*

*Kur tu esi, aš stebuklo
dar laukiu, nedelsi.*

*Šiąnakt pašokt mūsų šventinį
valsą tave aš kviečiu*

Ir kaip kadaise kartu — pasimelsti...

PAMALDUMAS

*Pasauliui užburtam paklust siela skubėjo,
Išvarginta mirties niūrių spalvų.*

Malda jos įstabiam Kūrėjui

Lyg šydas skleidėsi virš spindinčių kalvų.

(Tremtinė poetė Eglė Nemunaitė
Tą vakarą)

Žmogus mylimas už jo gerus darbus: kiek jo veržli siela sugeba įgyvendinti netikėčiausių planų, ar moka jis savo širdį tarsi duoną dalinti kitiems. Taip gimsta kilniausi jausmai, vedantys prie Dievo. “Ką jau lietuvis į galvą įsikalė, nė muštru neišmuši”, byloja senoliai. Pagaliau tai patvirtina ir pati istorija. Lietuvių tauta, kone paskutinioji priėmė krikščionybę, skausmingai pamiršdama pagoniškąją tikybą. Tačiau pamažu keitėsi įvykiai, nuomonės, idėjos. Pats likimas mažytį Lietuvos kraštą pa-

vertė Marijos žeme. Žeme, kuri kaltų ir nekalčių kraujo prisisotinusi sugebėjo užauginti ne vieną šventąjį.

Geri darbai, pamaldumas, auka, dvasinė išmintis visuomet propaguojamos kaip amžinos vertybės, kurių negali ištrinti jokia užmarštis. Jos gražina visą Žmogaus gyvenimą. Žmogus išėjo, pasitraukė, tačiau prasmingo jo gyvenimo spalvos ilgai nenublanksta, po mirties jos virsta savotišku sakraliniu kūnu, maldos ir meilės objektu.

Svarbu, kaip tikintysis parodo savo tikėjimo stiprumą. Būdamas kapinėse, prie mažyčio, kuklaus žemės kauburėlio jis jausis žymiai jaučiau, negu prie gremėzdžių ir, deja, apleistų antkapių. “Amžinąjį atilsį duok mirusiems, Viešpatie...” Šventi maldos žodžiai iš mano verkiančios širdies išplaukia, įsilieja ir užvaldo mano protą. Nepamenu, kiek kartų braukiau ašarą prie gėlėmis nuklotų vienišų kauburėlių. Viltis, jog mirtis ne visagalė, paguodžia, nuramina mano apledėjusią sielą. Taip tyliai ir neįjuntamai pabeldžia į jos duris. Kaip bekalbėčiau šią maldele, ar bažnyčioje, ar rožinio metu, jaučiu, jog trumpas Anapilin išėjusių gyvenimas įkvepia mane. Yra prasmė augti ir žydėti, gyventi ir mirti, kentėti ir mels-tis. Ir visai nesvarbu, kokia ji.

Aš nebijau mirties. Kol galiu suvilgyti lūpas ir į Dievą prabilti.

*Baltos upės išseks,
verks ražienos pamėlę,
Jos daugiau neskaičiuos šio
pasaulio dienų,
Neliūdėkit manęs, aš nemirštanti siela,
Aš gyvent, o ne mirt ateinu.*

Pasaulyje gausu įvairių tikėjimų pakraipų, bet visas jas vienija tas pats pamaldumo bruožas. Žmonės, įsitikinę savo tikėjimo teismu, karštai meldžiasi, pasninkauja, adoruoja. Toks įvairiapusis ir daugialypis yra tikėjimas.

“Jeigu tu sudedi rankas ir nuolankiai žiūri į

šventojo paveikslą, tai dar neįrodo tavo nuolankumo maldei”, - tokią išvadą padariau dar ankstyvos vaikystės metais. Ilgą laiką nesupratau tų maldų ir giesmių, nesuvokiau, ką reiškia dvasinis Dievo artumas, tačiau jaučiau - si saugi - malda, jos šventumas, tiesiog tvyrojęs iki pat aukštųjų Bažnyčios kupolų, šildė mane. Bet užtekdamas tik žengti žingsnį už bažnytinio slenkščio, mane vėl užvaldydavo nesuprantamo žiauraus pasaulio baimė. Iš lūpų į lūpas malda ėjo per žmones ir gydė jų nuvargusias sielas. O ką jau bekalbėti apie maldos stebuklingąją galią. Kada žmogaus fizinis ar dvasinis nusilpimas pasiekia kritinį tašką, griebiamasi maldos.

*Ir atėjai tuomet į mano
dvasią skurdžią
Tu, Kristau, širdimi malonės
ir palaimos kupina,
Atleidžiančia teisiamam ir beširdžiui
Žodžiu, tikėjimo ir nuoširdžia malda.*

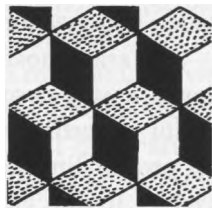
Ir tuomet kažkaip savaime užgimsta tas nepalyginamai tyras pokalbis su Dievu. Tarsi pati širdis kalbėtų. Pamaldumo ištakų reiktų ieškoti kiekvienos tautos dvasinėje sąmonėje. Nuo pat pagonybės sakralinis daiktų garbinimas buvo laikomas vienu svarbiausių tikėjimo ir pamaldumo išsaugojimo bruožų. Bet katalikybės mokslas skatina gerbti ne patį daiktą, o jo esmę, turinį, reikšmę. Šventosios katalikų

relikvijos - paveiksai, medalikėliai prisideda prie vieningos pamaldumo atmosferos. Pati iki šiol niešioju medalikėlį - paprastai, žiogeliu prisegtą prie krūtinės.

Aš tikiu, kaip ilgai mano jauna siela, galvotrukčiais puldama, norėdama išsaugoti tai, kas dvasinga, artima lietuvių širdžiai.

*Šaukiu tave, ateik, primink,
Ką reiškia marška kruvina klėty,
Ką reiškia arklą į rankas paimt,
Bučiuoti žemę, kai mirtis arti...*

Pagal krikščioniško pamaldumo tradiciją tikintysis didžiąją dalį savo laiko skiria geriems darbams, aukai ir maldai. Malda turėtų sutvirtinti kiekvieną idėją, naujai žengtą žingsnį, kiekvieno darbo pradžią ir pabaigą. Malda negelbsti nuo mirties - ji padeda ramiai numirti, ji graži savo paprastumu. Nuo pat seniausių laikų tikinčiųjų minios plaukte plaukia prie didžiųjų mūsų tautos šventovių - Aušros Vartų, Kryžių kalno, Šiluvos. Patekęs ten, jautiesi labiau supastas ir girdimas, tarsi vienu laipteliu aukščiau Dievo pakiltum. Ir tiesiausias tiltas nuo laukimo iki supratimo, nuo tikėjimo iki išsipildymo lieka malda. Ką gi kita veikė mūsų tautiečiai Sausio 13-ąją, Baltijos kelyje, kituose didžiuosiuose mūsų tautos išbandymuose? Meldėsi. Didžioji vieningo pamaldumo jėga išgelbėjo mūsų tautą.



□ Dainavos ansamblis vadovaujamas dirigento Dariaus Polikaičio, sausio 18 d. Marquette Parko Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje surengė religinį koncertą “Pasiaukojau Dievui, artimui ir tėvynei”, skirtą prisiminti tiems, kurie žuvo už Lietuvos laisvę, ypač sausio 13 aukas. Centrinis šio koncerto kūrinys buvo komp. John Rutter “Requiem”. Giedota ir keletas žymiausių lietuvių kompozitorių giesmių.

Artimo Meilė

(Konkurse premijuotas rašinys)

Kostas Paulius

Kas gi yra toji artimo meilė? Ji buvo įsakyta Dievo, kuris yra meilė. “Kas nemylė, tas nepažino Dievo, nes Dievas yra meilė” (1 Jn 4,8)

Jėzus ir nurodė, kaip turime mylėti Dievą ir artimą, kai vienas iš Rašto aiškintojų jį paklausė: {Koks yra visų pirmasis įsakymas?} Jėzus jam atsakė: “Pirmasis yra šis: “Klausyk, Izraeli, - Viešpats, mūsų Dievas, yra vienintelis Viešpats: tad mylėk savo Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis. Antrasis: Mylėk savo artimą, kaip save patį. Nėra įsakymo didesnio už šiuodu” (Mk 12, 28-31).

O kokia mūsų meilė artimui turi būti, kai jis ką nors kenčia, turi rūpesčių, kai jį slegia įvairios sunkenybės, kai jį ištinka kokia nelaimė? Apaštalas Paulius kaip tik ir nurodo, kokia mūsų meilė artimui tokiais atvejais turi būti: “Meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia sauvalingai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, nieiško savo naudos, nesusierzina, neįtaria pikto, nesidžiaugia neteisybe, o džiaugiasi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, visa ko viliasi, visa pakelia” (1 Kor 13,4-7).

Tokia meilė turi reikštis sąmoningais valios veiksmais, bet nesivadovauti jausmais. O norėdami taip mylėti artimą, turėsime nuoširdžiai rūpintis jo reikalais, nesėkmėmis, stokojimu, turėsime jį užjausti nelaimėje ir paguosti nuiliūdime ar nusiminime, turėsime už jį nuoširdžiai melstis ir aukotis.

Bet kartais taip gali nutikti, jog jausmės lyg būtume praradę norą tokią meilę vykdyti.

Mūsų silpnybės, ydos, negalės, nuovargis ir visokie pašaliniai trukdymai kartais gali mus skatinti tokios meilės nevykdyti, nes gal jausimės, jog to viso jau per daug. Tada turime šauktis Jėzaus, kad mums padėtų. O Jėzus juk ir

sakė: “Aš esu vynmedis, o jūs šakelės, Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių; nuo manęs atsiskyrę, jūs negalite nieko nuveikti” (Jn 15,5).

Tiek Jėzaus žodžiai padeda mums geriau suprasti, kas mes iš tikrųjų esame ir koku būdu Jis mums duoda tą dvasinę gyvybę, kad galėtumėm artimo meilę vykdyti įvairiais būdais, visose situacijose ir aplinkybėse.

Ar mes gerai supratome tų Jėzaus žodžių reikšmę ir prasmę: “Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių: nuo manęs atsiskyrę, jūs negalite nieko nuveikti”.

Tie žodžiai yra labai svarbūs, nes jie skatina mus būti nesiliaujančioje vienybėje su Jėzumi. Tik toje vienybėje su juo mes galėsime nuoširdžiai mylėti artimą švelniu supratimu, visu jautrumu padėdami jam visuose reikaluose, rūpesčiuose ir pastangose kovoje su visokiais negerumais ir blogybėmis. Tai ir yra toji artimo meilė, kurią mums Dievas įsakė, liepdamas mylėti artimą kaip save patį.

“Dievas yra meilė (1 Jn 4,16). O toji meilė ypač pasireiškė gailestingumu savaime, skatinama mus mylėti artimą švelniu supratimu, visu jautrumu, kad geriau išvelgdami ir pastebėdami jo norus ir siekius, galėtume tinkamai padėti jam gyvenimo reikaluose.

O tasai nuostabus Dievo gailestingumas mums tiesiog nesuprantamas, jis gi, tuo nepaprastu gailestingumu vadovaudamasis, atidavė net savo mylimiausiąjį Sūnų Jėzų tokiai baisiai kančiai ir mirčiai, kad tik mes būtumėm išganyti.

O Jėzus, vykdydamas Tėvo valią ir iš gailestingos meilės miręs už mus, kad būtumėm išganyti, dar prieš mirtį, paskutinėje vakarienyje sakė: “Aš jums duodu naują įsakymą kad jūs vienas kitą mylėtumėte: kaip aš jus mylėjau,

kad ir jus taip mylėtumėte vienas kitą!” (Jn 13,34).

Tokiai Jėzaus įsakytai meilei vykdyti neužtenka vien tik mūsų riboto supratimo, kuris gali mus suklaidinti, mums reikia turėti nuoširdų ir tvirtą tikėjimą, kurį mums Dievas duoda, ir pagal kurį turime gyventi ištikimai, be jokių abejonių.

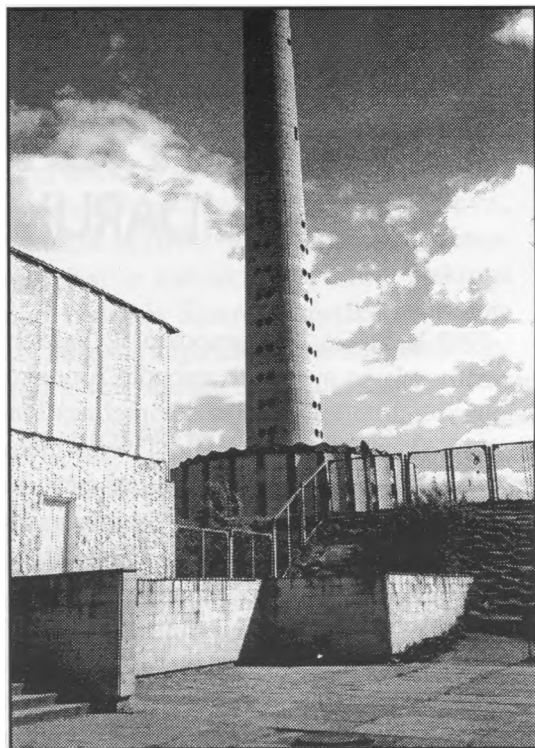
Užtai, vadovaudamiesi tikėjimu, ir turime taip mylėti artimą, kaip Viešpats mums įsakė.

O mylėti artimą, kuris su mumis noriai bendrauja, yra lengva, bet mylėti tokį asmenį, kuris mus užgaulioja, niekina, apgaudinėja ir šmeižia, yra be galo sunku. O vis tik turime ir tokį mylėti. Juk pats Jėzus paliko mums pavyzdį, kai sakė: “Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos. Nes aš atėjau ne teisiųjų šaukti, bet nusidėjėlių” (Mt 9,13).

Jei mes vadovausimės tuo nuostabiu Jėzaus gailestingumu, negalėsime teisti ar blogai galvoti apie asmenį, kai pastebėsime, jog jis yra pilnas ydų, silpnybių, blogų įpročių, ar jo elgesys kaip netikinčio. Tada negalėsime tokio smerkti ar teisti, bet už jį turėsime melstis ir aukotis.

Kokia gi ta tikroji artimo meilė turi būti? Tokia meilė turi vadovautis ir reikštis sąmoningais valios veiksmais, aukotis, būti gailestinga, atidi, meilinga, pagarbi ir kantri. Tokia meile vadovaudamiesi, mes turime klausyti artimo ligi galo atidžiai, nuoširdžiai norėdami suprasti viską, ką jis nori mums pasakyti apie savo rūpesčius, nesėkmes, kentėjimus ir apie pastangas turėti tokį gyvenimą, kokio jis nori.

O artimo meilė gali būti reiškia ne vien tik žodžiais. Juk nuoširdžios meilės elgesys, kukli ir mandagi laikysena gali duoti artimui daugiau, negu žodžiai, kalbėjimas ar patarimai. Svarbiausia yra tai, kad artimas jaustų, jog jis yra mylimas, jo reikalais kas nors nuoširdžiai rūpinasi.



Vilniaus televizijos bokštas, prie kurio 1991 m. sausio 13 d. sovietų tankai traiškė Tėvynės gynėjus.

Mes taip pat turime mylėti ir tokį artimą, kuris mūsų nekenčia, apkalba, niekina, šmeižia ir visaip stengiasi mums pakenkti ar ką nors padaryti. Tada tokio asmens negalime teisti ir smerkti, bet turime jo pasigailėti, nes taip elgdamasis, jis nusideda; o nuodėmė juk yra pati didžiausia žmogaus nelaimė, kuri veda į amžinosios laimės praradimą.

Ypač labai svarbu kiekvienas momentas, kada mūsų gailestingoji meilė gali reikštis, kai ką nors kenčiame nuo žmonių, aplinkybių ar sunkiose situacijose. Visa tai yra progos kentėjimus aukoti su gailestingąja meile už tuos, nuo kurių ką nors kenčiame, ar kuriuos tą momentą prisimename ir žinome, kad jie mūsų maldų reikalingi.

Kai kiekvieną momentą nesiliaujančiai meldžiamės ir aukojamės, mūsų gyvenimas Dievo akyse yra vertingas ir prasmingas.

VYSKUPAI: SOLIDARUMAS AMERIKOSE

A. Saulaitis SJ

1997 lapkričio 16 - gruodžio 12 Vatikane per 250 vyskupų svarstė ir sprendė "Amerikos žemyno" sielovados klausimus popiežiaus Jono Pauliaus II sukviestame sinode. Dvejus metus 24-ių vyskupų konferencijų ruoštas pirminis svarstybų projektas pavadintas "Susitikimas su gyvuoju Jėzumi Kristumi: kelias į atsivertimą, bendravimą ir solidarumą Amerikoje".

Po Vatikano II suvažiavimo Pauliaus VI įsteigtas būdas vyskupams dalyvauti visuotinės Bažnyčios reikaluose, sinodas remiasi nuolatinė komisija ir kas kelerius metus sušaukiamais pasitarimais geografinėmis sritimis (pvz., Libanas, Afrika, busimasis apie Okeaniją) arba sielovados ir Bažnyčios gyvenimo plotmėmis (vienuoliškasis gyvenimas, šeimų sielovada).

Pradėdami paruošta medžiaga, iš anksto užsirašę, vyskupai po 8 min. kalba (vienuoliai, pasauliečiai ir kitų tikybų atstovai po 3 ar 5 min.) apie pasirinktas mintis, o dialogas išvystomas mažuose būreliuose, kurių suvestinė pateikiama vos tik sinodui užsibaigus. Vėliau Šv. Tėvas išleidžia išsamesnį dokumentą.

Vyskupai dalyvauja iš pareigos (kraštų ar sričių konferencijų pirmininkai) arba savo konferencijos proporcingai išrinkti. Popiežius pasiskiria daugiau vyskupų, žinovų, pagrindinių sąjūdžių, svarbesnių įstaigų ir Vatikano raštinių atstovus. Vyrų vienuolijos išsirenka šešis sinodo narius, moterų vienuolijų atstovės dalyvauja kviečiamos.

Šiame sinode daugiausia kalbėta ispaniškai. Žemyno atstovai kreipėsi į dalyvius dar angliškai, prancūziškai (Kanada, Haiti...), portugališkai (Brazilija) ir itališkai. Labai praktiškai kalbėjo moterų vienuolijų, katalikiškų mokslo įstaigų, misionierių ir čiabuvių atstovai.

Bendri klausimai

Sinodo pradžioje sambūrio pobūdis aprašytas europietišku XVI a. supratimu, jog Amerika esanti vienas žemynas, ir aptartini klausimai riboti tik tuomi, kas bendra nuo Šiaurės Ašigalio iki Ugnies Žemės. Tačiau sinodo dalyviai sugebėjo išryškinti ir tai, kad geografiškai yra du žemynai (Pietų ir Šiaurės), o politiškai keturios sritys (su Vidurine Amerika abiejų žemynų sąsmaukoje ir Karibų salynu).

Nuolat kalbas ir posakius dangstė "naujosios evangelizacijos" ir "2000 m. jubiliejaus" bei "tūkstantmečio" (millennium) sutartiniai žodžiai, dėkingumas sinodą sušaukusiam Šv. Tėvui, šių laikų ir sąlygų iššūkiai kaip "post-modernizmas", sektos, irstančios šeimos, "Naujojo amžiaus" potraukis, jaunimas... Į sinodo pabaigą kalbėtojai pradėjo išryškinti įvykdumus siekius ir bendrai priimtinas galimybes Amerikose Bažnyčios uždavinį ryškinti bei stiprinti. Formalūs ir tradiciniai posakiai, pietietiškas žodingumas pasidavė degančiam rūpesčiui apčiuopiamų sielovados gairių ir veiksmingos veiklos dėsnius sutarti.

Įvadinis sinodo sąsiuvinys bei kalbėtojų pastabos rūpestingai iškėlė istorines aplinkybes, nuspalvinančias Amerikų Bažnyčios pobūdį. Amerikose gyvena pusė viso pasaulio katalikų - dalis katalikiškose pietų šalyse, dalis protestantiškos kultūros žemėse šiaurėje. Pastoviai užsiminta, kad XV-XVIII a. kolonizacijos metu vykusio pirmoji evangelizacija tebeneša imperinės okupacijos žaizdas, nuskriaudžiusias gausias čiabuvių tautas ir niokojančias žemę, gamtos išteklius. Rytų apeigų katalikai vyskupai (pvz., JAV ir Kanados ukrainiečiai) stipriai stojo savo tūkstantmetes tradicijas ir teises ginti

nuo praeities skriaudų ir dabartinio polinkio viską bendrinti.

Nuo pat pradžių sinodo kalbose rodėsi užuominos apie jau pasiektą demokratinį daugelio šalių būvį (ryški išimtis - Kuba) ir apie pietines šalis slegiančias šiaurinėms valstybėms skolas. Visuomeniniuose ir politiniuose reikaluose Bažnyčia savęs nelaiko ekonomijos ar konkrečios santvarkos žinove ar puoselėtoja, bet nusistačiusi Bažnyčios socialinį mokymą, net nuo 1893 m. pirmosios - dar pilnai neįtikėtos ir neįvykdytos - tuo klausimui enciklikos, skelbti ir savyje, Bažnyčioje, vykdyti. Ir sinodo antraštėje, ir dažnai kalbose ištartas žodis "solidarumas" suprantamas kaip Dievo duotų laiko, sugebėjimų bei išteklių dalinimusi teisingumu ir teise paremtoje visuomenėje. Neužmiršti senų ir dabartinių laikų kankiniai, nužudyti už žmogaus teises, ypač čiabuvių ir mažųjų ar bežemių.

Sinodo dalyviams bei stebėtojams rūpėjo, kaip išryškės klausimai, kurie iš pradžių atrodė liečiantys tik vieną (europietišškai suprantamo) žemyno dalį, pvz., moterų padėtis visuomenėje, o ypač Bažnyčioje. Labai gražiai išvesta, kad angliškai kalbančiose šalyse (pagrindinai JAV) moterų teisių ir atsakomingo vaidmens sąjūdis rišasi su pietinėse šalyse labiausiai nuo skurdo varsgtančiomis moterimis, vaikais ir (afriekietiškos kilmės) moterų vadovaujamomis šeimomis. Abu žemynus ir Karibų salyną riša naromanijos maras, kai pietuose auginami, o šiaurėje naudojami nuodai.

Ištisai jautėsi didelis rūpestis migracija ir imigrantų sielovada, jungiančia šalis, iš kurių skurdo spaudžiami gyventojai bėga, ir kraštus, kurie kitos kultūros tikinčiuosius priima (JAV yra ketvirtoji lotynų kilmės gyventojų skaičiumi Amerikų šalis). Pietuose žmonės keliai iš žemės ūkio sričių į didmiesčius su savo bėdomis. Išsikėlę iš įprastinės aplinkos, praranda kultūros bruožus, palaikiusius šeimą ir tikėjimą.

Visoms šalims būdingas daugiakultūrišku-

mas, ar tai būtų imigrantų bei jų palikuonių su seniau gyvenančiais, ar čiabuviai ir jau 500 metų gyvenantys europinės kilmės žmonės, ar vėliau atsiradusios gusesnės mažumos, pvz., musulmonai ar (JAV) Okeanijos salynų šeimos. Europiečiai ir katalikiškųjų šalių vyskupai vertino šiaurinės Šiaurės Amerikos valstybių sugebėjimą skirtingų tikybių pasaulyje taikingai gyventi ir veiksmingai bendradarbiauti.

NUOSPRENDŽIAI IR GAIRĖS

Vyskupų ryšiai. Atskiros komisijos, vienuolijos ir tarptautinės šalpos įstaigos dešimtmečius tariasi tarp šiaurės ir pietų. Vyskupai pageidavo įsteigti nuolatinį ryšius tarp vyskupų konferencijų bendrai, o taip pat ir piečių sielovados tikslams šiaurės kraštuose.

Pabrėždami Krikšto misionieriškąjį bruožą, siūlė "iš savo neturto" (nes visur stinga kunigų, vienuolių, pasauliečių talkininkų, lėšų) dalytis misionieriais ir ištekliais. Jausdami planavimo stoką, ryžtasi rūpestingai sielovadą planuoti, pasinaudodami moderniomis susižinojimo priemonėmis (minėjo, kad Vatikano stotis Internetu viena labiausiai lankomų pasaulyje).

Pasauliečių atsakomybė. Tęsdami Vatikano II pabrėžtą Krikšto reikšmę ir savo vyskupi-jose matydami teisėtą ir gyvą pasauliečių dalyvavimą, vyskupai skatino vieni kitus pasauliečius (įskaitant ir moteris bei jaunimą) įtraukti į planavimą, evangelizaciją, krikščioniškosios visuomeninės santvarkos gairių plėtimą savo aplinkoje.

Kai Lotynų Amerikoje vienam kunigui tenka 10.000 tikinčiųjų (JAV skaičius penkiskart mažesnis), ten vienam kunigui talkina 57 pasauliečiai ar vienuoliai, vienuolės sielovados darbuotojai (kai kuriose šalyse ne per 80). Tada parapija ir bažnyčia ryškiau matoma ir suprantama kaip visų žmonių bendruomenė.

Mažosios bendruomenės. Nuo amžino ledo ligi amžinos vasaros plotų Bažnyčios gyvenimas vis labiau remiasi mažomis tikinčiųjų bendruomenėmis, vadinamomis pama-

tinėmis ar pagrindinėmis (angl. basic communities). Didžiuosiuose parapijose mažesni rateliai apčiuopiamiau išgyvenama ir įvairi, ir vienybė Kristuje, kai žmonės vieni kitus pažįsta, vietinėms sąlygoms reikalingas tarnybas išvysto, drauge dalijasi Dievo žodžiu (apmąstyti Šv. Raštus).

Įkultūrinta liturgija. Inkulturacijos ryškiausiu pavyzdžiu vyskupų pasisakymuose buvo liturgija. Apvalyta nuo šimtmečių priedų, tapo bendra ir vienoda. Kai kuriose srityse (pvz., čiabuvių) labai drąsiai imta apeigines ir savokines kultūros apraiškas liturgijon įjungti (pvz., visiems gerai žinomas atvejis, kai kunigas, užuot romėniškai Kristaus simbolį altorių būčiniu pasveikindamas, altorių paliečia erelio plunksna) ir tikinčiųjų išgyvenimus išreikšti. Senovinės procesijos, pamaldumo bruožai (Amerikose ryškus pamaldumas Marijai, kai kuriose šalyse (Brazilijoje) Kristaus kančiai) skatintini ir išlaikytini.

Čiabuvių savaiminis ryšys su žeme, mišku, erdve, žemės vaisiais, išreikštinis apeigomis ir žodžiais - ir taip sklandžiai sutampa su modernaus pasaulio (ir Bažnyčios) rūpesčiu ekologija. Kai kuriose kultūrose (pvz, Haiti) vietinės religingumo apraiškos labai atsargiai pritaikytinos ar panaudotinos (pvz., vūdū apeigų bruožai).

Ekumenizmas. Sinodo salėje nuolat sėdėjo protestantų ir stačiatikių atstovai stebėtojai, gavę progą ir savo nuomonę vyskupams pasakyti. Pagrindinių srovių protestantai užsigauna, kai suvedami į vadinamas “sektas”, nes jie, kaip ir katalikai, kovoja už sveiką krikščionišką tikėjimą, vildamiesi kada nors krikščionijos skilimo žaizdą gydyti.

Evangelinės bažnyčias lygiai taip pat veikia nesveikos sektos, sugebančios žmones burti į glaudžias bendruomenes, bet tradicinį krikščionišką tikėjimą suvedančios į siaurus rėmus. Todėl ekumeninės nuotaikos reikalingos ne tik tarp katalikų, protestantų ir stačiatikių, bet ir tarp pagrindinių bažnyčių ir fundamentalistinių

ar labai dešiniųjų konservatorių. Sėkmingiausiai ekumenizmas gyvuoja ten, kur bažnyčios vietoje bendradarbiauja bendram labui tobulinti, pvz., imigrantų ir migrantų, vargstančių šeimų reikalais.

Jaunimas. Kiekvieną dieną keltas jaunimo ateities reikalas. Vyskupas po vyskupo, kaip ir stebėtojai bei žinovai, priminė jaunimo sielovados esminį bruožą, - pagarbą sudėtingesniame pasaulyje bręstantiems jauniems žmonėms, neturintiems ankstyvesnio tikėjimo ir šeimos pagrindo. Kaip kitur pabrėžė savitarpio evangelizaciją - Dievo Gerosios Naujienos perdavimą - tokių pačių migrantų, imigrantų, čiabuvių, šeimų ir kt., o ypač jaunų žmonių jauniems žmonėms. Vienas vyskupas siūlė Šventosios Dvasios (1998) metais dėmesį skirti Krikšto tāsai - Sutvirtinimo sakramentui.

Visų rūšių bei luomų žmonėms, o ypač jaunimo, vyskupai tarė žodį “pašaukimas” visuotinė prasme - kad būti atsakingu krikščionių pasauliečiu ir piliečiu jau yra (Krikštu įteiktas) pašaukimas, savaime tarnyba išreiškiamas.

Labiau negu mokyti, kalbėtojai skatino vyskopus klausytis jaunimo, o bendravime su jaunimu neprileisti, kad esama tvirtų tikėjimo pagrindų, o visose šalyse ir kultūrose labai ryškus dvasingumo ir tikėjimo troškimas, noras vis daugiau pasiekti, kol gyvenimo nelengvos tikrovės nenuslopintos į ekonominę, politinę, švietimosi neviltį.

Šeimos. Prisimindami ankstyvesnį sinodą apie šeimas ir iškeldami Šv. Tėvo sėkmingus raštus bei jo sugebėjimą jaunimą (pasauliniuose sąskrydžiuose kaip 1997 Jaunimo dienos Paryžiuje) sukviesti, sinodo svarstytojai įtikinančiai pasisakė už “gyvybės kultūrą” ir prieš neteisingojo pasaulio skleidžiamą “mirties kultūrą” (abortas, savižudybė, ekonominis išnaudojimas, eutanazija, pagarbos stoka, smurtas, prekyba ginklais, vagystės valdžioje...).

Tvirtai įsitikinę, kad šeima yra visuomenės ir tikinčiųjų bendruomenės pagrindas bei ląstelė, ryžtasi dėmesį kreipti į visą šeimą, ypač

neturtingiausias. Kai visose šalyse bedugnė tarp labai pajėgių ir skurdžių gyventojų vis platesnė, Bažnyčia imasi stoti už varguolius, neužmiršdama, kad piktnaudžiautojai taip pat neturtingi - savo savanaudiškumu ir nesiskaitymu su bendrąja gerove,

Švietimas. Buvo vyskupų, pageidaujančių, kad vienuolijos stipriai laikytų ir vėl imtųsi katalikiškų mokyklų (nes vienu tarpu didelis vienuolių skaičius iš mokymo įstaigų perėjo į socialinę artimo tarnybą). Ryškintas katalikiškų universitetų vaidmuo atstovauti akademinei laisvei ir įsipareigojimą žmonijai tarnauti.

Didelė atsakomybė tenka tikybos mokytojams (vien Brazilijoje yra 500.000 pasauliečių katechistų) vaikučiams ir jaunimui suprantamu būdu tikėjimą ir ryšį su Jėzumi Kristumi perduoti. Vienas vyskupas įspėjo, kad Krikšto sakramento per griežta ruoša gali atbaidyti tikėjimo ir Bažnyčios ieškančiuosius.

Vienuolijos. Dauguma vyskupų kilę iš vyskupijų (pasauliečių) kunigų tarpo ir nebūtinai supranta vienuolių esmę ar įvairovę su savitomis paskirtimis (tai buvo ryšku sinode apie pašvęstąjį gyvenimą 1994 m.). Vienuolijos pradžioje vyskupų nelaikyti jų pigios darbo jėgos (seserys vienuolės) ar kunigų stygiui vyskupijose išlyginti (kunigų vienuolijos) šaltiniais.

Vienuoliai (tiksliau būtų sakyti "bendruoliai") ir vienuolės pabrėžė maldingo Šv. Rašto skaitymą (lectio divina, lot.) tikėjimui bei šeimoms ugdyti ("niekur neišeisi be Šv. Rašto rankose", sakė vienas kalbėtojas). Pakartotinai užsiminta kontempliacija - neuždarų vienuolynų maldos būdas, bet kiekvieno krikščionio pašaukimas Dievą rasti visame kame.

Valstybinės skolos. Popiežius jau yra paskelbęs prašymą, kad 2000 m. jubiliejaus proga pajėgesnės valstybės atleistų besivystančiųjų kraštų skolas (sumanymas paimtas iš Senojo Įstatymo laikų jubiliejinių metų sąvokos). Skolos smaugia pietines tautas, kurios net iki 40% metinės sąmatos moka grynai palūkanomis, o švietimui ar sveikatai tegali skirti vienaskaičius

nuošimčius. Kuo toliau, tuo labiau pasiskolinę skęsta skolose, savo žaliavas parduodamomis pirkėjų nustatomomis žemomis kainomis, o gaminius iš šiaurės įsigydamos labai brangiai. Skolininkų šalių vyskupai prašė skolinančiųjų kraštų vyskupus šį reikalą kietai užtarti.

Valdiškos vagystės. Pakartotinai kalbėta apie įsitvirtinusias demokratines valstybes ir džiaugtasi, kad Lotynų Amerikoje beveik visi kraštai jau pakeliui į teise pagrįstą demokratiją. Kaip užsieniui skolos, taip valdininkų korupcija šias šalis smaugia, atitraukdama ribotus išteklius iš svarbių sveikatos, švietimo, planavimo ir kitų žmonėms reikalingų sričių. Nesąžiningi valdžios pareigūnai savo kraštą niokoja, kaip užsieniečiai ekonomijoje.

Silpniausieji. Du kalbėtojai labai jautriai atsiliepė senelių, vyresnio amžiaus žmonių reikalui. Plinta eutanazijos nuotaikos, vilties nerandančių vyresnio amžiaus žmonių savižudybė, kitur seneliai apleisti ar nustumti. (JAV-se 70% senelių bei ligonių globoja jų šeimos, 50% prieglaudose esančių neturi giminių, 90% nepagydomomis ligomis sergantys miršta namie šeimoje).

Kelis kartus primintas Motinos Teresės pavyzdys krikščioniškai užtarti ir tarnauti vargingiausiems, visuomenės atstumtiesiems. Pakartotinai priminta remti darbininkų bei ūkininkų bendrieji sąjūdžiai (unijos), sugebantys visuomeninėje santvarkoje jų reikalams atstovauti.

Pasaulinė taika. Gražiai primintas Bažnyčių ir pačio popiežiaus tarpininkavimas Argentinos ir Čilės valstybių ribų nesantaikoje prieš 20 metų. Panaši įtampa tebesitęsia Peru, Ekvatoriaus ir Bolivijos sienų klausimuose.

Vyskupai, bažnytinės įstaigos skatinamos pasaulinės pastangos (pvz., prieš mažąsias minas) remti, užtarti taikos bei sutartinių pastangų siekiančias tarptautines įstaigas, nevaldiškus sąjūdžius (angl. NGO).

Sakramentai. Dėl ekonominių ar socialinių priežasčių gyvenantys nebažnytinėse san-

tuokese glaustini prie Bažnyčios, parapijų, sakramentų, jų vaikai priimtini kaip visi kiti. Be pirmaujančio Krikšto, iš visų kitų sakramentų labiausiai pabrėžtas Susitaikinimo (Atgailos), ne kaip ataskaita ar teismas, o kaip bažnytinio gailėstingumo tarnyba.

Evangelizacija. Įvairiausių šalių atstovai stengėsi įvardinti, kokia kalba, simboliais, sąvokomis tikėjimas perduotinas kitų kultūrų žmonėms, pvz., pasaulinės jaunimo kultūros plotmei, postmoderninei pasaulėjančiai visuomenei, kurios tradicinių išraiškų nesupranta ir ligi šiol įprasto tikėjimo žinių pagrindo neturi. Vieningai ir iš sinodo pavadinimo, ir iš savo įsitikinimo, vyskupai sau ir kitiems pabrėžė, kad tikėjimas visų pirma nėra tiesos, o gyvas ryšys su gyvuju Jėzumi Kristumi.

Su švietimo ir religinio auklėjimo sritimi evangelizaciją riša rūpestis visuomenėje, o ypač jaunime, skleisti kritišką mintį, t.y. įvertinančią tai, kas susižinojimo (žiniasklaidos) priemonėmis juos pasiekia, per pasaulines civilizacijos sroves juos traukia ir stumia, ir grįsti aiškiomis nežūstančiomis vertybėmis, nuolankiai, švelniai ir aiškiai pateiktomis.

Liberali ekonomija. Ekonominę šalių politiką nebenustato pačios valdžios, o tarptautinės bendrovės, kurių 200 saisto bent pusę visos apyvartos. Nepažabotoji rinka, kreipdamasi tik į gryną pelną, užmirštanti, kad ne žmogus

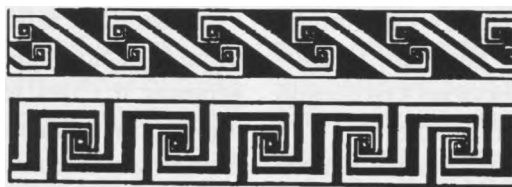
ekonomijos tarnas, o ekonomija turėtų žmogui ir žmonėms tarnauti.

Sudėjus praktiškąjį ekonominį liberalizmą su milžiniškom skolom ir nesąžiningais valdininkais, krašto žmonėms kelias į bent esminius šeimai reikalingus dalykus žiauriai trukdomas. Čia vėl vyskupai kreipiasi į Bažnyčios socialinį mokymą, pagrįstą solidarumu, visų gerovės matais.

SINODO PABAIGA

Visuotiniuose posėdžiuose (vadintuose “kongregacijomis”) kalbėta bent 400 kartų, neskaitant mažesnių ratelių visomis sinodo kalbomis ir pokalbių prie kavutės, valgių, bendrabučiuose (vyskupai per pamaldas nešnibžda savo tarpe). Pasisakymų santraukos žurnalistas bei vertėjams išleistos sinodo kalbomis, viso sinodo santraukinis sąsiuvinis, išdalintas tik dalyviams.

Iš šios medžiagos ir iš savo įžvalgų Šv. Tėvas Jonas Paulius II imsis išleisti baigiamąjį dokumentą - tikimasi, su gairėmis, kurias savo žemynams patys vyskupai siūlė. Neabejotina, kad gal net svarbesnė pasekmė yra vyskupų bei kitų atstovų tarpusavio ryšiai bei pažintys, kurių padės ateityje sklandžiau sielovados bei visuomeniniais klausimais tartis, planuoti ir vykdyti.



□ Kauno arkiv. metropolitas Sigitas Tamkevičius metų pradžioje lankėsi JAV. Čikagoje susitiko su vyresniaisiais lietuviais “Seklyčioje”, o sausio 25 d., sekmadienį, Marquette Parke Švč. M. Marijos Gimimo parap. bažnyčioje, koncelebruojant Čikagos arkidiecezijos atsovui vysk. John Gordon ir keletui kunigų, aukojo šv. Mišias ir pasakė Lietuvos gyvenimą nušviečiantį pamokslą. Šiose Mišiose dalyvavo ir naujai išrinktas Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus.

BEVARDIŠS TIESOS IEŠKOTOJAS

Jūratė Ratautienė

1997 metų vasario 5 dieną žymus Lietuvos mąstytojas, filosofas, pedagogas, fizikas-matematikas, matematinės logikos pradininkas Lietuvoje Konstantinas Kazimieras Raičinskis atšventė savo 90-metį. Prieš pat šį garbingą jubiliejų pasaulį išvydo trečiasis jo knygos “60-ties metų ieškojimai ir atradimai po Majos skraiste” tomas.

Alytaus Šv. Kazimiero bažnyčia pilna žmonių. Visų akys nulydi link altoriaus einantį orios išvaizdos seną žilą žmogų, vienoje rankoje nešantį jam dovanotą orchidėjų puokštę, o kitoje - savo paties rašytą trijų tomų knygą. Žmogus sustoja prie altoriaus, atsisuka veidu į auditoriją ir savo padėkos kalbą pradeda malda “Tėve mūsų” senąja graikų kalba. Maldos žodžiai skamba įtaigiai ir paslaptinai, ta gilia praetimi dvelkianti kalba dabar atgijusi seno žmogaus balse mums visiems taip gerai žinomą, tiek kartų girdėtą ir kalbėtą, Viešpaties maldą dabar nutapo kitomis - išaukšintomis spalvomis...

Pabaigęs maldą, žmogus padėkoja visiems, kurie jį prisiminė ir atėjo pasveikinti su 90-uųjų gimtadieniu; visiems, kurie padėjo išleisti jo knygą, paremdami ir materialiai, ir moraliai; visiems, kurie nepamiršdavo jo tiek džiaugsmo, tiek skausmo valandomis. Tačiau labiausiai jis dėkingas Tam, kuris nematomos rankos įsitvėręs, nuėjo ilgą ir nelengvą gyvenimo kelią; Tam, kuris ir sunkiausiose gyvenimo akimirkose užtekėdavo Vilties žvaigžde; Tam, Kurio Valia ir Galia traukė į nežinomus tolius nepažįstamais ir mažai pramintais keliais ieškoti kažko Nesuvokiamo.

Jam - Dievui, Viešpačiui, Absoliučiai Tiesai, Bevardei Būčiai - šis žmogus dėkingas už visa, ką gyvenime matė ir patyrė, už visa, ko išmoko ir ką rado paslapčių deivės Majos rūmuose (Maja - indų tikėjime paslapčių deivė; maja - sanskr. *paslaptis*)

Jam Konstantinas Kazimieras Raičinskis ant altoriaus tarsi auką padeda savo knygą “60-ties metų ieškojimai ir atradimai po Majos skraiste”.

Konstantinas Kazimieras Raičinskis gimė 1907 metų vasario 5 dieną Kražių apskrities Užkalnių kaime (dabartinis Kelmės rajonas) varganoje baudžiauninko trobelėje. Trobelė buvo statyta iš netašytų rąstų, be pamatų, maža, žema ir labai aprūkusi, mat neturėjo kamino. Jos vidury buvo pakura, kurioje degino kurą ir virė valgi.

Kaziukas (taip vaikystėje K. K. Raičinskį vadino namiškiai ir kaimynai) gimė labai silpnas, mat per priėmėjos neapsižiūrėjimą gausiai nukraujavo ir todėl niekas nebetikėjo, kad kūdikis išgyvens. Tą pačią dieną, kol dar vaikas nenumirė, nuvežė jį į Karklėnus (apie 3 km nuo namų) pakrikštyti, tačiau kunigas, pažvelgęs į pamėlusį naujagimį, nusistebėjo, kaip čia jam reiks lavoną krikštyti... Tuo metu vaikų mirtingumas buvo labai didelis, bet visų nuostabai mažasis Kaziukas išgyveno ir nemirė net tada, kai vaikystėje jį užklupo begalės ligų, tarp jų ir tokios pavojingos kaip leukemija ir džiova.

Gyvenimas Kaziuko nelepino. Kai vaikui suėjo septyneri, jo tėvą rekrutavo į caro armiją kariauti 1914 metų kare. Ir taip nelengvas gyvenimas dabar pasidarė ypač sun-



Konstantinui K. Raičinskiui 90 metų - ne našta.

kus. Motina viena turėjo išmaitinti tris vaikus ir seną savo mamą. Vaikai mamos beveik nematydavo - ji su aušra išeidavo dirbti į dvarą, o grįždavo labai vėlai.

Rekrutavus tėvą, Kaziukas prižiūrėjo namų ūkį ir kartu su kitais piemenimis ganė kaimo bandą. Dar po dvejų metų jam teko ir žemę arti, nors būdamas silpnas ir ligotas, negalėdavo suvaldyti plūgo, ir vagos būdavo kreivos.

Anksti pasireiškė vaiko noras viską suprasti ir žinoti. Jį domino laukų ir pievų augalai, miškuose sutikti žvėrys ir paukščiai bei neaprepiamas dangaus skliautas su daugybe žvaigždžių. Pirmoji Kaziuko mokytoja buvo jo mylima senelė Emilija Rusteikienė. Ji supažindino berniuką su vaistiniais augalais, miško žvėrimis ir paukščiais, kurių tuo metu buvo tikrai gausu, išmokė kalbėti poterių it privedė prie Pirmosios šv. Komunijos. Tačiau tuo senelės mokslai ir baigėsi. Visame Užkalnių kaime pradžios mokyklą buvo baigęs tik vienas žmogus - Antanas Jurys. Pastebėjęs nepaprastą Kaziuko norą mokytis, šis žmogus per vieną žiemą pamokė vaiką skaityti, rašyti ir skaičiuoti. Vėliau į ber-

niuką dėmesį atkreipė Karklėnų pradinės mokyklos mokytojas, kuris šiaip ne taip įkalbėjo Kaziuko motiną leisti vaiką į mokslus. Motina sutiko tik tada, kai Kaziuko norą mokytis pataisino ir Karklėnų bažnyčios kunigas, paguodęs mamą, jog sūnus užaugęs galbūt kunigu būsiąs.

Taip sekmadieniais po visų savaitės darbų, pasibaigus bažnyčioje pamaldoms, berniukas eidavo mokytis į Karklėnų pradžios mokyklos mokytojo namus ir šitaip per dvejus metus eks-ternu baigė pradinę mokyklą.

Vėliau Konstantinas-Kazimieras įstojo į privačią Kražių "Žiburio" gimnaziją. Nors mokymosi ir gyvenimo sąlygos buvo labai sunkios: nebuvo lėšų nupirkti popieriui, vadovėliams, tinkamai aprangai (į gimnaziją vaikščiojo su medinėmis žemaitiškoms klumpėmis) ir maistui, nors mokslus teko nutraukti dėl prasidėjusios džiovos, tačiau pašėlęs Kazimiero noras kuo daugiau išmokti it sužinoti nugalėjo visas negandas, ir 1928 metais jaunuolis sėkmingai baigė gimnaziją.

Iškilo klausimas - kur eiti toliau? Tėvai vy-lėsi, kad vaikiną pasirinktų kunigo duoną, ta-

čiau jaunuolį viliojo nežinomi mokslo, pažinimo, o labiausiai nepažintos Tiesos keliai, Tiesos, kurią, kaip sakė vienas jaunas energingas kunigas, dėstęs gimnazijoje, nagrinėja Filosofija. Taigi Konstantinas-Kazimieras įstoja į Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos-Filosofijos fakultetą ir studijuoja filosofiją. Kaune gyvenimo sąlygos buvo itin sunkios: netekęs materialinės paramos iš namų, kuriuose taip pat viešpatavo skurdas ir vargas, jaunuolis pats turėjo užsidirbti duoną.

- Pamenu, - pasakoja K.K. Raičinskis, - grįždamas į Žaliakalnį, kur tuo metu gyvenau, sustojau ant menkai apšviesto Vileišio tilto ir žiūriui į vandenį. Tris dienas nieko burnoj neturėjau, alkis ir nuovargis visai aptemdė mintis. Rodos nedaug truko persiversti per turėklus, tačiau geroji Lemtis pačiu laiku ištiesė pagalbos ranką. Už peties pačiupo policininkas:

- Ką čia veiki ?

Papasakojau jam savo bėdą, o jis, pagailėjęs manęs, nuvedė į nuovadą, ten pavalgydino, apnakvydino, o ryte dar įdavė į rankas penkiolika litų...

Studijuodamas Kaune filosofiją, Konstantinas-Kazimieras vertėsi kaip tik galėjo ir mokėjo: privačiai mokė vaikus, įrišinėjo knygas, rašė straipsnius į laikraščius, į standartines korteles perrašinėjo Kražių, Karklėnų ir Užvenčio regione surinktus žemaitiškų žodžius ir tas korteles parduodavo profesorui Balčikonui (už vieną pripažintą kortelę prof. Balčikonis mokėjo 20 centų, o Raičinskiui už jo surinktą žemaitiškų žodžių kartoteką jis sumokėjo net 960 litų).

Nepaisant daugybės šių darbų, jaunuolis rasdavo laiko mokytis ir užsienio kalbų, kurios universitete nebuvo privalomos. Taip baigdamas universitetą, jis jau mokėjo 11 užsienio kalbų, o vėliau išmoko dar 5-ias (ypač jo mėgtos buvo ir yra senosios graikų ir lotynų kalbos, kuriomis dar ir dabar K.K. Raičinskis studijuoja Šventąjį Raštą). Universitete Konstantinas-Kazimieras ypač susidomėjo logika ir jos matematizavimu,

todėl ir diplominį darbą pasirinko šia tema. Diplominiam darbui vadovavo logikos ir pedagogikos profesorius Stasys Šalkauskis, tačiau jis davė visišką laisvę jaunam diplomantui pačiam pasireikšti - pačiam pasirinkti temą, literatūrą, tezes ir savarankiškai dirbti. Taip 1933 m. buvo parašytas platus (324 mašinraščio puslapių) diplominis darbas "Matematinės logikos metodas", kuris, kaip pasirodė, buvo pirmas darbas iš matematinės logikos Lietuvoje, pelnęs jo autoriui matematinės logikos pradininko vardą, o kartu ir filosofijos licencijato laipsnį.

Nuo tada, kaip sako pats K.K. Raičinskis, prasidėjo jo aukso amžius, trukęs septynerius metus.

Universiteto vadovybė daug žadančiam diplomantui skyrė lėšų jį išgydyti nuo džiovos, kuri tuo metu vėl buvo labai paastrėjusi. Pagijęs, K.K. Raičinskis atliko karinę prievolę; kariuomenėje jo sveikata visiškai pasitaisė; ten, dirbdamas štabe ir turėdamas nedaug darbo, išmoko esperanto, švedų ir ispanų kalbas, o, be to, gavo karinės vadovybės leidimą lankyti universitete profesoriaus Račkausko graikų kalbos paskaitas. Baigęs karinę tarnybą, įsidarbino Krašto apsaugos ministerijos bibliotekos direktoriumi, o kartu toliau studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Matematikos-Gamtos fakultete matematiką ir fiziką, papildomai lankydamas ir medicinos bei biologijos paskaitas. Tuo metu K.K. Raičinskais tvarkė ir sistemino savo kartoteką, kuriai medžiagą buvo pradėjęs rinkti dar gimnazijos laikais (deja, visa kartoteka, apie 450.000 kortelių vienetų, žuvo per karą). Nesiliovė domėtis ir logikos, mokslo tyros bei pedagogikos problemomis; siekė surasti natūralios mokslų klasifikacijos ir simbolinės mokslo kalbos pagrindus. Ši problema buvo suskirstyta į keletą tarpinių problemų:

- Ontologinė mokslo teorija (ryšiai tarp gamtos reiškinių ir mokslo teorijos).
- universalioji logika (matematikos metodų taikymas mokslo tyrai ir klasifikacijai),
- universalioji simbolika (mokslo sąvokų

ir jų santykių modeliavimas simboliais),

- natūrali gamtos reiškinių ir mokslų klasifikacija bei indeksavimas.

Šių tyrimų rezultatai karo metu žuvo. Išliko tik atskiri jų fragmentai, tarp jų - 1939 m. vienam vokiečių filosofijos žurnalui siųstas straipsnis "Iš formaliosios logikos" planas, iš kurio matyt, jog straipsnyje buvo keliama mąstymo mechanizavimo ir tarptautinės simbolinės mokslo kalbos *ALOGAN* idėja.

Scientistiniuose tyrinėjimuose K.K. Raičinskis bandė logiškai apibendrinti kai kuriuos informacijos teorijos metodus, konkrečiai - M. Diujo ir Briuselio bibliografijos indeksavimo idėjas, taip pat D. Mendelejevo periodinės cheminių elementų sistemos ir K. Linėjaus "binarinės nomenklatūros" klasifikacines idėjas. Į D. Mendelejevo sistemą K.K. Raičinskis orientavosi, keldamas ateities mokslų prognozavimo idėją. Tuometiniuose jo filosofiniuose straipsniuose ontologijos, gnoseologijos klausimais vyravo neotomizmo idėjos. 1938 metais buvo išleistos dvi K.K. Raičinskio studijos pedagogine tematika: "Psichotechniniai svetimų kalbų mokymo metodai" ir "Sėkmingas vaiko ugdymas". Dar viena knyga "Mokėk mokyti! Metodiniai nurodymai moksleiviams" (1940 m.) išspausdinta nebuvo. Priklausydamas tarptautinei lotynų kalbos draugijai, kuri palaikė ryšius su centrais Paryžiuje, Romoje, Vašingtone ir Tokijuje, turėjo galimybę rašyti įvairius straipsnius ir susirašinėti su įžymiais žmonėmis lotynų kalba. 1939 metais K.K. Raičinskis Vytauto Didžiojo universiteto vadovybės buvo siunčiamas į Oksfordo (Anglija) universitetą rašyti daktaro disertacijos apie gamtos mokslų filosofiją ir mokslų klasifikacijos loginius pagrindus, tačiau sovietams okupavus Lietuvą ir Europoje kilus karui, išvykti nebegalėjo. To negana. Nors 1940 m. jau buvo baigęs fiziką -matematiką, tačiau užėjus sovietams, baigimo diplomo negavo, nes papildomai dar reikėjo išlaikyti krūvą egzaminų iš marksistinių mokslų, kurių K.K. Raičinskis visa savo esybe neapkentė... Nebeliko vilties ir

koku nors būdu įsidarbinti universitete ar iš viso kada nors čia dirbti, nors tam atkakliai buvo ruošiasi daugelį metų.

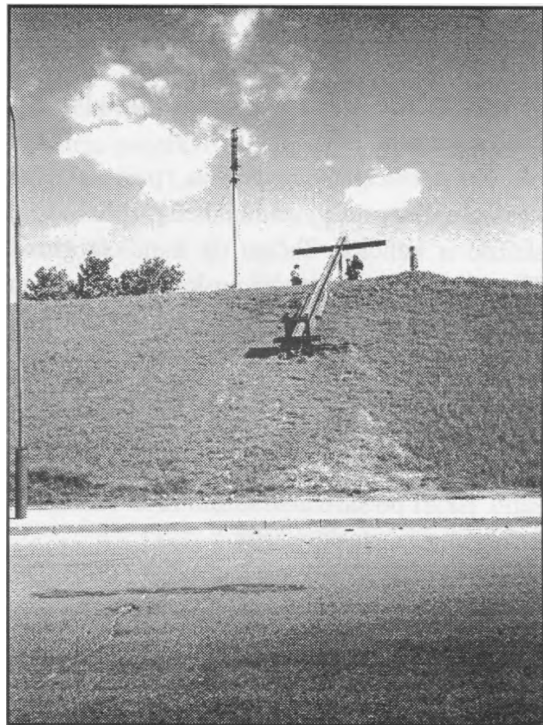
Baigėsi aukso amžius, sudužo viltys, siekiai ir svajonės, prasidėjo tikri kryžiaus keliai... Tiesa, buvo likusi viena viltis kartu su daugeliu kitų lietuvių traukti į Vakarus ir tenai bandyti ieškoti laimės. Tris kartus K.K. Raičinskis su karta jo žmona tapusia Matilda Sutkaityte-Raičinskiene buvo nuvykę į Kybartus, tris kartus buvo peržengę Vokietijos sieną niekieno netrukdomi, net gaudami kariškių pagalbą, galėjo keliauti tolyn, tačiau visus tris kartus sulaukė nematoma Lemties ranka... Nesiryžo... Sugrįžo atgal į Tėvynę - matyt, Apvaizdos planai buvo kiti...

Kai vyko 1940 m. birželio 14 d. vežimai į Sibirą, norėjo išvežti ir K.K. Raičinskį su žmona, tačiau jie laimingo atsitiktinumo dėka, o tiksliau - Gerosios Apvaizdos saugomi, trėmimo išvengė, mat tuo metu buvo išvykę į Žemaitiją pas Konstantino tėvus.

Per karą Raičinskis tik per plauką liko gyvas, vokiečiams jį areštavus ir neteisingai apkaltinus bendradarbiavimu su rusų partizanais, kai nuo bėgių buvo nuleistas didžiulis karinis ešelonas tarp Druskininkų ir Valkininkų. Tada padėjo tik geras vokiečių kalbos mokėjimas ir vienas doras SS tardytojas, kuris pasakė: "Dėkok Dievui, kad aš austras, dariau ką galėjau, kad tavęs neinkriminuotų". Dievas saugojo net tik tada. Per karą Raičinskių šeima, evakuodamasi iš vienos vietos į kitą, net kelis kartus buvo pakliuvusi į karščiausius mūšių, vykusių tarp dviejų frontų, taškus, tačiau nei vienas iš jų nenunkentėjo, nors pro šalį švilpė kulkos, sproginėjo minos ir sviediniai, degė aplinkiniai namai...

Globėjiška Dievo ranka saugojo visą Raičinskių šeimą ir pokario metais, kai NKVD ne kartą grasino susidorosianti su apolitiškai ir kosmopolitiškai nusiteikusiu mokytoju ir jo namiškiais. Visą pokarį, o ir ilgus vėlesnius metus NKVD nepaleido Raičinskio iš savo aki-

račio, kaltino jį buvus vokiečių šnipu (ko iš tikrųjų niekada nebuvo), kaltino priešišku tarybinei santvarkai, visokiais būdais stengėsi išgauti iš jo žinių apie buvusį Lietuvos kariuomenės vadą S. Raštikį, su kuriuo Raičinskį siejo draugiški santykiai. Dėl to K.K. Raičinskis ilgai buvo kalinamas Prienų KGB būstinės požemyje, tris paras ten praleisdamas karceryje, kuriame iki šlaunų buvo pripilta šalto vandens, kas vėliau labai neigiamai atsiliepė jo sveikatai, iš Prienų buvo pervežtas į Kauno saugumo rūmų rūsius. Iš ten net kelis kartus vežtas sušaudyti, bet kažkodėl ir vėl sugrąžintas atgal “gal apsigalvos ir prisipažins...” Išleistas į laisvę, Raičinskis jokių būdu nesijautė saugus: nuolatiniai saugumo persekiojimai, naktys, praleistos KGB areštinėse, vertė bėgti nuo nepabėgamo, ieškoti mokytojo darbo vis kitur, tačiau ramybės nepavyko rasti niekur. Teko Raičinskiui mokytojauti ir Žemaitijoje, ir Suvalkijoje, ir Aukštaitijoje, teko gyvenamąją ir darbo vietą keisti net kelis kartus per metus, mat KGB duodavo nurodymus švietimo skyrių vedėjams nebeleisti dirbti Raičinskio mokytoju. O nedirbti - reiškę pasmerkti visą gausią šeimą badui... Taip metus išdirbęs Labūnavėlės (netoli savo tėviškės pradžios mokykloje, K.K. Raičinskis vėliau mokytojavo Užvenčio progimnazijoje, tačiau saugumas taip nedavė ramybės, jog teko išsikraustyti kitur. Apsistojo Varniuose, kur įsidarbino gimnazijoje mokymo dalies vedėju, tačiau greitai gavo Telšių švietimo skyriaus vedėjo įsakymą iš Varnių išsikelti. Pabandė laimę Raseiniuose, tačiau ten praleidęs vasarą, taip ir negavęs žadėto darbo, patraukė į Jurbarką. Jurbarkoje irgi neilgai tedirbo - po kelių mėnesių buvo iškviestas KGB viršininko, kuris davė įsakymą kuo greičiau išsikraustyti iš miesto, antraip bus priverstas taikyti įstatymą. Šiaip ne taip gavo darbą Prienuose, tačiau ir šį miestą teko palikti... Taip po ilgų klajonių galų gale pastovią gyvenamąją vietą Raičinskių šeima surado Alytuje. Dabar saugumo organų taktika visiškai pakito, jie su Raičinskių elgėsi itin



Išverstas kryžius netoli televizijos bokšto.

maloniai, net siūlė pagerinti materialinę padėtį, bet greitai paaiškėjo to “gerumo” priežastis. Tai buvo bandymas užverbuoti dirbti KGB, tačiau Raičinskis į tai davė tvirtą ryžtingą atsaką - ne! Taip ir liko žmogus toliau persekiojamas, verčiamas keisti darbo vietas, peikiamas mokyklų inspektorių už “blogas” netarybiškas pamokas ar net begėdiškai šmeižiamas... Tačiau gyvenamosios vietos Raičinskiai nebekeitė. Taip iki pensijos kartu su žmona Matilda, lietuvių - prancūzų kalbų mokytoja, Raičinskis dirbo įvairiose Alytaus ir jo apylinkių mokyklose, buvusių savo auklėtinių ir mokinių atsiminimuose likęs Mokytoju iš didžiosios raidės darbščiu, sąžiningu, garbingu ir teisingu, sugebančiu abejojančiam patarti, nuliūdusį paguosti, o nemokantį pamokyti...

Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, Raičinskis pastebimai atjaunėjo, visa siela gyvai pasinerdamas į veiklą, kuri buvo jam prie širdies. Kartu su kunigu Kazimieru Račiūnu MIC organizavo diskusijas - pasaulėžiūros kursus Alytaus miesto inteligentams, toliau rašė savo

veikalą “60-ties metų ieškojimai ir atradimai po Majos skraiste”.

Kai peržvelgi šią biografiją, pamatai ilgą ir nelengvą žmogaus gyvenimo kelią, pilną vargo, skurdo ir kančios. Tačiau tik kančioje gimsta Tiesa ir Meilė, tik kančia nuskaidrina žmogaus sielą ir pakylėja ją iki Amžinųjų - Tikrųjų - Ontinių tiesų. Taigi ne veltui, matyt, buvo tiek ieškota ir kentėta, surasta ir prarasta, pažinta ir išmokta, jei visa tai davė pradžią knygai, kurią skaičiusieji vadino pamestu raktu nuo išminties seifo. Iškart po savo atsiradimo K.K. Raičinskio knyga atnešė gausių vaisių.

- Perskaitęs šią knygą, atradau Tikrąjį Dievą, - kalbėjo pagyvenęs inžinierius.

- Ši knyga atvedė mane į tikėjimą, pasikrikštijau pati ir pakrikštijau dukrą, - dėkojo autoriui moteris, seniau buvusi ateiste.

- Iš tos knygos puslapių man atsivėrė dangaus žydrynė, - džiaugėsi Vilniaus Lukiškių kalėjimo kalinys.

- Jūsų knyga neleido, man pakelti rankos prieš negimusią gyvybę, - prisipažino autoriui jauna moteris.

“60-ties metų ieškojimus ir atradimus po Majos skraiste” kritikai pavadino gamtos evangelija. Šioje knygoje K.K. Raičinskis išdėsto savo credo, neotomistinę filosofiją, idėjas ir scientistinę pasaulėžiūrą, stengdamasis viską pagrįsti gamtos dėsniais, nevengdamas loginių ir matematinių ekstrapoliacijų. Ši knyga gyvai įrodo Dievo - Bevardės Tiesos visur buvimą, jo veikimą žmogaus gyvenime ir už jo ribų. Aš

pasakyčiau, jog ši knyga - tai Amžinosios Tiesos beieškančios sielos malda Tam, Kas ir yra Tiesų Tiesa, Pradžių Pradžia ir Amžinumas.

“60-ties metų ieškojimai ir atradimai” - tai išsipildžiusi autoriaus vizija, kurią jis matė kaip kryžių, iškilusį ant smailios kalno viršūnės ir žodžius spes expleta (lot. išsipildžiusi viltis). Kryžius - tai kančios simbolis. O kančia yra vienintelė absoliuti tiesa, pažįstama kiekvienam gyvam organizmui nuo gimimo iki mirties.

- Suvokiau, kad kančia ir viltis sudaro dipolį, - nusišypso žilagalvis mąstytojas. - Kančioje gimsta viltis; kančia - ne amžina, ji baigiasi, o tada sušvinta laimės žiburys. Aš tarsi sučiupau jungtį tarp žemės ir dangaus...

*“Ėjau nepramintais takais nežinion,
vylingos Vilties suviliotas,
Tiesą surasti ir pažinti,
tokią, kokios pažinęs niekas dar nebuvo.
Pavargęs kelionėj, bet vilties nepraradęs,
ėjau irėjau vis primyn ir aukštyn,
kol Tiesą Bevardę radau,
Kalne ant kryžiaus pamačiau
Kančios esmę ir prasmę. <...>.
Tiesą ant Kryžiaus išvydau,
Būti Bevardę pažinau,
gyvenimo prasmę suvokiau,
Amžinybėn siela nutapau.
Būtį pašlovinau savo žygio darbais, -
kančia, kūryba, malda,
buvo manyje TREJYBĖ šventa.
Ramybę aš joje radau*



□ Sausio 11 d. Lemonte, Ateitininkų namuose, buvo pagerbtas prel. dr. Juozas Prunskis 65 m. kunigystės ir 90 m. amžiaus sukakčių proga. Pagrindinę paskaitą skaitė iš Lietuvos atvykusi dr. Aldona Vasiliauskienė, knygos apie prelatą “Gyvenimas Dievui ir Lietuvai” autorė. Jubiliatą šia proga sveikino žodžiu ir raštu daugybė jo gerbėjų iš čia ir iš Lietuvos bei kitų kraštų. Prel. J. Prunskis ilgą laiką buvo “Laiškų lietuviams” bendradarbis, pateikias žinių “Trumpai” skyriui.



Brangus Redaktoriau,

Jums nuoširdiausiai dėkoju už kiekvieną prisiųstą numerį. Skaitau ne tik aš. Nešu į mokyklą skaityti mokytojams, su kuriais kartu dirbame. Taip sakant, "Laiškai lietuviams" keliauja iš rankų į rankas. Ačiū, teatlygina Jums Dievas! Prisimenu Jus maldoje.

Ses. D. Sakalauskaitė

Gerbiameji,

Sinčiu prenumeratos mokestį už save ir tris asmenis Lietuvoje. Visi dėliaugiasi šiuo žurnalu. Tikiuosi, kad jis dar ilgai eis, nors ir suprantu, kad jį vis sunkiau paruošti ir išleisti. Geriausios sėkmės:

R. Taunys

*

Mielasis Redaktoriau,

Perskaičiau Jūsų laišką skaitytojams (spalio mėn.), sudrebėjo širdis. Ypač sujaudino vienas sakiny: "Bet nežinau, ar kam ateina į galvą mintis, kad žurnalo leidimas gali užsibaigti". Liūdna, kad kraunasi metų našta tokiems reikalingiems žmonėms. Gaila, kad neatsiranda pakaitalo. "Laiškai lietuviams" nuteikia, ramina... Dievulio palaimos Redaktoriui:

R. Razauskienė

*

Mieloji Administratore,

Jūs primenate turėti glaudesnį ryšį su skaitytojais. Tai, pasinaudodamas ta mintimi, primenu, kad esu senas šio žurnalo skaitytojas ir jį labai vertinu, nes iš tikrųjų jis labai įdomus, prisisiurbęs gana vertingų rašinių. Jį esu užprenumeravęs ir savo giminėms į Lietuvą. Ten jį visi labai vertina.

Noriu pastebėti, kad administratorės rašysena yra nepaprastai ryški, daili ir nuostabiai graži. Idomu, kad ji yra palinkusi į kairę, o ne į dešinę, kaip paprastai būna. Turbūt Jūs rašote ne dešiniąja, o kairiąja ranka. Ar tiesa?

Petras Vilutis

Gerbiamas Kunige Vaišny,

Noriu pareikšti didelį savo pasitenkinimą gruodžio mėn. "Laiškų lietuviams" numeriu. Jūsų straipsnis "Ar sviesti į kunigą akmeniu" yra tikrai išskirtinis.

*Su geriausiais linkėjimais,
L. Raslavičius*

*

Mielas Redaktoriau,

Kaip aš labai džiaugiuosi ir esu Jums dėkinga už puikų straipsnį "Gyvatės nuodai" praėjusių metų lapkričio mėn. numeryje. Gal nors kai kurie trupučiuką susipras ir pagalvos...

Marija Pranckevičienė

Gerbiamas Kunige Vaišny,

Nusivyliau Jūsų straipsniu "Gyvatės nuodai". Tai buvo ne laiku ir ne vietoje. Nejaugi Jūs nesugebėjote surasti ką nors gražesnio ir švelnesnio ypač prieš Šv. Kalėdas.

*Su pagarba,
J. Žemaitis*

*

Mielas Pone Žemaiti,

Jau ne kartą esu rašęs, kad mums patinka, kai kiti "Laiškus lietuviams" giria, bet pageidaujame ir kritikos. Tad dėkoju Jums, kad pateikėte savo nuomonę apie tą straipsnį, kurį kiti labai gyrė ir kai kurie net sakė, kad būtų labai gera ir naudinga, kad tą straipsnį persispaudintų ir kiti mūsų leidiniai.

Ne tik man, bet ir daugeliui kitų, su kuriais teko kalbėti, atrodo, kad tas straipsnis kaip tik buvo ir laiku, ir vietoje. Tuo metu, prieš Kalėdas, visi kalbėjo ir diskutavo prezidentinių rinkimų klausimais. Visi patyrėme, kiek ten buvo išlieta tų gyvatės nuodų, kuriais buvo purškiami kai kurie kandidatai į Lietuvos prezidentus. Tai kaip tik buvo ir laikas, ir vieta bent jau prieš tą gražią Kalėdų šventę priminti žmonėms toleranciją ir artimo meilę.

*Su pagarba,
Juozas Vaišnys SJ*



ŽMOGUS KURIA SAVE APSISPŘSDAMAS

“Žmogus bręsta, kuria save ir rašo autobiografiją. Pakartotai apsispręsdamas, kas jis ir ko bei kaip siekia, jis save apibręžia, vis labiau kala į save tą vertę ar prasmę, dėl kurios jaudinas, sielojasi ir gyvena. Vertės įminamos jo pėdose, noruose ir siekiuose. Pagrindinė jų tampa jo gyvenimo leitmotyvu. Nuodugniais nusistatymais jis pats tampa savo siekiamos vertės įkūnijimu, - taip apsisprendimų svarbą žmogaus gyvenime” apibūdina kun. dr. Kęstutis Trimakas naujoje knygoje. *Asmenybės raida gyvenime: Egzistencinio apsisprendimo psichologija — I.*

Knygos autorius yra kunigas - psichologas, dėstąs religijos psichologiją Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir kitose Aukštosiose mokyklose Lietuvoje. Ši 326 psl. studija yra antroji religijos psichologijos knygų serijoje, kurios leidėjas yra Katalikų teologijos fakultetas Vytauto Didžiojo universitete. Pirmoji tos serijos knyga “Žmogaus aukščiausi skrydžiai”, išspausdinta 1996 m., gvildeno religinių išgyvenimų reikšmę žmogui. Žymusis amerikiečių psichologas-filosofas juos apibūdino kaip “žmogaus aukščiausiais skrydžiais”.

Naujoje, vos tik 1997 m. gale išleistoje knygoje, prof. Trimakas nagrinėja nebe individualius religinius potyrius, bet peržvelgia visą žmogaus gyvenimą, atskleisdamas kiekvieno laikotarpio reikšmę pagal žymiųjų žmogaus vystymosi stebėtojų išvalgas ir teorijas. Erik'o Erikson'o dėmesyje - identitetas (tapatybė), Carl'o Gustav'o Jung'o - viduramžio krizė, Danieliaus Levinson'o - gyvenimo struktūros, Elisabeth'os Kuebler'os Ross'os - mirimo stadijos.

Asmuo save kuria apsisprendimais, kurie ryškėja jaunystėje ir lydi jį visą gyvenimą iki paskutinio atodūsio. Svarbieji apsisprendimai kyla iš asmens pačios gelmės: jie paveikia pasaulėžiūrą, savimonę ir gyvenimo siekius. Viduramžyje neretai įvyksta gyvenimo prasmės krizė, iššaukianti vertybių persvarstymą. Senatvė pasižymi praeities peržvalga, atnešanti, anot Erikson'o, vidinę darną arba neviltinę nepasitenkinimą. Likiminiai svarbus yra laikas prieš mirtį: anot Kuebler'os-Ross'os, mirtis asmeniui gali būti galutinė subrendimo pakopa.

Persvarstęs asmenybės vystymosi procesą, knygos autorius parodo, kaip žmogus kiekviename laikotarpyje atitinkamai bręsta, jei religija gaivina jo tapatybę - pasaulėžiūrą, savimonę ir gyvenimo siekius. Gyvenimo laikotarpiai, o taip pat religijos įtaka juose yra iliustruojami biografiniais pasakojimais, kaip, pavyzdžiui, Prano Dovydaičio, rašytojo Dostojevskio, gydytojos Birutės Žemaitytės, filmų artistės Marylin'os Monroe. Analizuojami yra autoriaus surinkti Lietuvos žmonių pasisakymai. Ypač įdomi yra akademinio jaunimo patirties analizė jų pirmųjų apsisprendimų bei krizių laikotarpyje. Prof. Trimakas parodo, kad pačių psichologų gyvenimo patirtis turėjo lemiamos įtakos jų išvalgoms bei teorijoms. Tapatybės žinovas Erikson'as pats klajojo jaunystėje, ieškodamas savo tapatybės. Carl'as Jung'as pergyveno viduramžio krizę, atsiskyręs nuo savo bičiulio Siegmud Freud'o, o Kuebler'ą-Ross'ą lydėjo mirties artuma beveik visą jos gyvenimą.

Kiekvienam žmogui yra naudinga susipažinti su savo gyvenimo eiga ir su kiekviena jo laikotarpio reikšme. Vaikystė, jaunystė, suaugystė, viduramžis, senatvė ir mirtis turi savo prasmę ir svarbą. Apie visa tai apščios medžiagos pateikia ši knyga. Ji yra naudinga tėvams, pedagogams, dvasininkams, auklėtojams, psichologams ir socialiniams darbuotojams.

Asmenybės raida gyvenime yra antroji knyga religijos psichologijos knygų serijoje. Ruošiamos dar trys: *Tikėjimo brendimas: Egzistencinio apsisprendimo psichologija — II, Esame seserys ir broliai: Bendravimo psichologija ir Išgyvenimų rinkinys.*



AR TOKIE BAISUS TIE TARPTAUTINIAI ŽODŽIAI?

Algirdas Sabaliauskas

Pastaruoju metu Amerikos lietuvių spaudoje dažnai rašoma apie Lietuvos spaudos lietuvių kalbos bėdas, ypač priekaištaujama, kad čia per daug vartojama vadinamųjų tarptautinių žodžių. Į šį karą įsijungė ne tik paprasti skaitytojai, savo gimtosios kalbos mylėtojai, bet ir rimti kalbininkai. Štai žymus kalbininkas, ilgametis Ročesterio universiteto profesorius, geras mano bičiulis Antanas Klimas parašė laišką net pačiam “Gimtosios kalbos” redaktoriui Aldonui Pupkiui, kuriame priekaištuoja, jog viename “Gimtosios kalbos” straipsnio puslapyje pavartota net 33 “tarptautiniai” žodžiai. Antaną Klimą toks svetimybų antplūdis net “vemtį verčia”, nes jis ne taip seniai “Pasaulio lietuvyje” rašęs, jog “Lietuvos kalbininkai jau seniai kovoja su plūstančiais svetimais žodžiais”. Tiesą sakant, A. Klimo surasti anie 33 žodžiai tai dar nėra rekordas: aš viename “Gimtosios kalbos” puslapyje esu suradęs ir 49 tokius žodžius. Svarbu, kur ir kokiam reikalui tie tarptautiniai, ar kaip kitaip mes juos pavadinysime, žodžiai yra vartojami.

Tarptautiniais žodžiais mes paprastai vadiname bent kelių kalbų (tarp jų ir pasaulinių) pasiskolintus žodžius, žyminčius bendras kultūros, mokslo, technikos sąvokas. Kartais sunku yra nustatyti ribą tarp tarptautinio žodžio ir paprasto svetimžodžio. Kai kuriose kalbose apskritai tarp šių žodžių nieieškoma kokios nors ribos. Pavyzdžiui, “Tarptautinių žodžių žodynas” vokiečiams yra

“Fremdwoerterbuch” (“Svetimų žodžių žodynas”), lenkams – “Słownik wyrazów obcych”. Net ir pirmasis lietuviškas, Jurgio Šlapelio parengtas tarptautinių žodžių žodynas vadinosi “Svetimų ir nesuprantamų žodžių žodynėlis. Skaitytojams palengvinimas” (Tilžė, 1907).

Tarptautiniai žodžiai į lietuvių kalbą atėjo kartu su raštu, su krikščionybe. Štai ir pirmosios lietuviškos knygos pavadinime jau randame tarptautinį žodį katekizmas (“Katekizmusą prasti žadei, maksimalus skaityma rašta ir giesmės dėl krikščianystės bei dėl bernelių jaunų naujai suguldytas”).

Ne visi mūsų senųjų raštų autoriai vienodai mėgo tarptautinius žodžius ir kitas svetimybės. Ypač jų nemėgo pirmojo lietuvių kalbos žodyno autorius Konstantinas Širvydas. Filosofiją jis vadino *protomeile*, filosofą – *protomeiliu*, melancholiją – *paniūryste*, fantaziją — *vaidadare*, teatrą – *stebuklyne*, pedagogą – *vaikavedžiu*, cukrų – *nendrių medumi*, papūgą – *paukščiu Indijos* ir t.t.

Dažnai tarptautinius žodžius įvairiais naujadarais keitė ir aušrininkai. “Aušroje” randame šiandien mums gana keistai atrodančius žodžius: *oramieris* ‘barometras’, *šiltamieris* ‘termometras’, *apšvietumas* ‘civilizacija’, *senraštyvietė* ‘archyvas’, *rašliava* ‘literatūra’, *juokžaislis* ‘komedija’, *daidalius* ‘artistas’, *žemaprašis* ‘geografija’ ir kt.

Kai kurie mūsų kultūros veikėjai, pirmiausia čia minėtini Stasys Dabušis ir Antanas Vireliūnas, tarptautinius žodžius pakeisti lietuviškais naujadarais buvo pasiryžę ir po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo (1918 metais). *Energiją* buvo siūloma keisti *agna*, *biografiją* – *buitpieša*, *genijų* – *didžkuriu*, *nekrologą* – *mirčiora*, *istoriją* – *būtove*, *kultūrą* – *įdarbe*, *literatūrą* – *raštuomene*, *elektrą* – *gintra*, *astronomiją* – *dangūtyra*, *trigonometriją* – *trikampjomata* ir t.t.

Negalėtume pasakyti, kad visi čia siūlomi naujadarai yra blogi. Puikiausiai prie jų galėjome priprasti. Juk, pavyzdžiui, islandai tokioms sąvokoms kaip elektra, telegrafas, fizika, kultūra, matematika,

Kęstutis A. Trimakas. **Asmenybės raida gyvenime: Egzistencinio apsisprendimo psichologija** - I. Tarpdiecezinės katechetikos komisijos leidykla. Visos knygų serijos leidėjas - Katalikų teologijos fakultetas Vytauto Didžiojo universitete, Kaunas, 1997. 326 psl. Viršelis dail. Algės Varnaitės.

gramatika vartoja savus islandiškos kilmės žodžius ir nieko bloga ten neatsitinka. Pagaliau ir kai kurie lietuvių istorikai neseniai atgaivino žodį *būtovė* (plg. populiarią Lietuvos televizijos laidą *būtovės slėpiniai*) ir niekam jis ausies neraižo.

Tačiau ar verta visada bijoti tų tarptautinių žodžių? Nebijojo tarptautinių žodžių ir mūsų bendrinės kalbos tėvas Jonas Jablonskis. 1925 metais paskelbtame straipsnyje „Naujieji mūsų terminai“ jis rašė: „Terminologų kalami vis nauji terminai (...) Man, seniui, net galva ima suktis beskaitant įvairius tų terminų rinkinius ar projektus (...) Komisija bus nusidirbusi ar iš savo vagos kiek iškrypusi. Juk ėmė vartoti gyvenime ir raštuose „tarą, tyrą, nagrą, plokščiai pjūvimą stotą, moksnį, moksniavimą, mėtą, lygderą“ ir kitus tokius žodžius naujam reikalui, naujo turėsimo darbo, kol įprasim juos kaip reikiant vartoti, o įpratę turėsime vėl iš naujo mokytis radę kur tuos savo mestuosius dabartinius žodžius“ (Jablonskio raštai, Kaunas, t. IV p, 307-308).

Šiandien, kai tokia intensyvi mokslo, technikos raida, kai bendraujame su įvairių tautų žmonėmis, kai mokomės jų kalbų, tarptautiniai žodžiai yra mums geras pagalbininkas, ir vengti jų tikrai nederėtų. Šie žodžiai (dažniausiai jiems pradžią davė graikų, lotynų kalbos) yra tūkstantmetinis Europos kultūros palikimas, ir mes turime teisę šiuo palikimu naudotis. Tačiau nėra jokio reikalo kišti tarptautinį žodį ten, kur turime savą lietuviškos kilmės žodį.

Amerikos lietuviai nemėgsta tarptautinių žodžių turbūt ir dėl to, kad šie žodžiai jiems primena atitinkamus anglų kalbos žodžius, o anglų kalba šiuo atveju yra pagrindinis jų lietuvių kalbos „priešas“ kaip lietuvių kalbai Lietuvoje neseniai toks „priešas“ buvo rusų kalba. Todėl ir suprantamas noras vengti žodžių, kurie yra aktyviai vartojami gimtajai kalbai pavojų keliančiose kalbose.

Profesorius Pranas Skardžius, jausdamas savo tautiečių Amerikoje nuotaikas, parašė ir specialų

veikalą „Lietuviški tarptautinių žodžių atitikmenys“ (Čikaga, 1973). Jame skelbiama daugybė gražiai sudarytų naujadarų ar šiaip žodžių, galinčių pakeisti atitinkamus tarptautinius žodžius. Pr. Skardžius kategoriškai neprieštaruoja tarptautinių žodžių vartojimui. Jis rašo: „Į visus čia teikiamus žodžius reikia žiūrėti ne kaip į kokius autoriaus siūlymus, bet kaip į medžiagą, kurią skaitytojai gali individualiai pasinaudoti pagal reikalą ir skonį“ (p. 7). Tačiau kažin ar šiandien daug atsiras tokių, kurie boksą būtų linkę keisti kumštyinėmis, terminą - įvardu ar prizmę - briauniu.

Tarptautinius žodžius labai lengvai išvartyse nos išstumia savi naujadarai, kai kalbos vartotojas junta, kad jie yra patogesni, ekonomiškesni. Štai Amerikos lietuvių sukurtas naujadaras *skaidrė* be jokio vargo net ir jų senoje tėvynėje pakeitė griozdišką diapozityvą. Taip pat Amerikos lietuvių išrasta, tiesa, ne visiems jiems patinkanti *žinia-sklaida* baigia išvaryti kitą gremėzdą *masinės informacijos priemonės*.

Amerikos lietuviams labai nepatinka Lietuvoje plačiai vartojamas būdvardis *nacionalinis*. Jį siūloma keisti *tautinis* ar *valstybinis*. Čia yra sudėtingesnis dalykas. Žodis *nacionalinis* lietuvių kalboje įsigalėjo kiek kitokia reikšme negu *tautinis* ar *valstybinis*. Tai yra kiek platesnė sąvoka. Lietuvos nacionalinė filharmonija ar Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka mums tam tikra prasme nėra susijusi vien tik su lietuvių tauta, bet ir kitomis Lietuvoje gyvenančiomis tautomis. Lietuvos nacionalinė futbolo rinktinė ar Lietuvos nacionalinis orkestras tai nėra bendrijos, kurias, tarkim, sudaro vien lietuvių tautybės žmonės. Todėl ir žodis *tautinis* čia nelabai tikėtų. Žinoma, ne paslaptis, kad tokia būdvardžio *nacionalinis* vartosena lietuvių kalboje daugiausia įsigalėjo dėl rusų kalbos įtakos. Tačiau kažin ar vertėtų tokios vartosenos atsisakyti.

Taigi tarptautinių žodžių bijoti nereikėtų. Bet vartokime juos ten, kur jie tikrai reikalingi: kiekvienas kraštutinitumas yra blogas patarėjas.



TĖVYNĖJE

Paruošė Marija A. Jurkutė

LIETUVA IR LIETUVIAI RUSŲ AKIMIS

Taip pavadintą žinutę išspausdino “Izvestijoje”. Joje rašoma, kad pirmą kartą Tarptautinių sociologinių tyrimų centras surengė apklausą, norėdamas išsiaiškinti rusų požiūrį į Lietuvą ir lietuvius. Svarbiausiu apklausos rezultatu galima pripažinti tai, kad sugriautas mitas, esą rusai nemėgsta savo vakarinių kaimynų, kurie, kaip prisimename, labiausiai prisidėjo prie Sovietų Sąjungos žlugimo. Reikia manyti, kad diplomatai ir politologai labai nustebę, sužinoję, kad 30 proc. rusų Maskvos ir Vilniaus santykius laiko draugiškais, 49 proc. - normaliais ir nė vienas apklaustasis nepavadino jų įtemptais”.

42 proc. apklaustųjų gerbia lietuvius, 24 proc. žiūri su simpatija ir tik 6 proc. yra abejingi. Į klausimą “Koks lietuvių bruožas jums patinka?” 42 proc. atsakė “darbštumas”, 25 proc. - “grožio ir jaukumo siekimas”, 24 proc. - “stilingumas”, 9 proc. “verslumas”.

O neigiamus lietuvių charakterio bruožus išskyrė tik 30 proc. apklaustųjų. Iš jų 23 proc. paminėjo tautinį uždumą, 4 proc. - išdidumą ir 3 proc. - pasipūtimą.

Klausimas “Ar sutiktumėte vesti lietuvę?” vyrams buvo netikėtas. 67 proc. neatsakė, 24 proc. pareiškė “ne” ir tik 9 proc. “taip”. Moterys buvo konkretnės: tik 40 proc. nežinojo atsakyti, o 22 proc. pasirengusios tekėti už lietuvio.

61 proc. norėtų aplankyti Lietuvą, tačiau nė vienas nenorėjo likti joje. Absoliuti dauguma (78 proc.) laiko Lietuvą stabilia valstybe ir tik 7 proc. nuomonė priešinga. 53 proc. rusų su nostalgija prisimena Druskininkus ir Palangą bei gailisi, kad “Lietuva, kaip nebrangi kurortinė zona, prarasta”. Tik 10 proc. mano, kad Rusijos ir Lietuvos santykių plėtrai trukdo “psichologiniai Lietuvos ir kitų

Baltijos valstybių atsiskyrimo padariniai”. Dar mažiau tokia kliūtimi laikančių Lietuvos siekį tapti NATO nare.

Lietuva rusams pirmiausia asocijuojasi su kurortais (42 proc.), gintaru (29 proc.), krepšinio rinktine (10 proc.), Trakų pilimi (7 proc.), Kaunu ir Vilniumi (3 proc.).

Žinomiausiu Rusijoje lietuviu 20 proc. apklaustųjų pavadino Banionį. Prezidentas Algirdas Brazauskas užėmė tik trečią vietą, antrą - Arvydas Sabonis. Ketvirtoje ir penktoje vietoje - Čiurlionis ir Adomaitis. (Lietuvos aidas Nr. 137)

PIRMAJĄ METŲ DIENĄ IŠSIMAUDĖ 500 SVEIKUOLIŲ

Sausio 1 d. įvairiuose Lietuvos miestuose ir rajonuose įvyko pasaulio “ruonių” solidarumo maudynės “Nerkime į Naujuosius metus”, kuriuose dalyvavo per 500 sveikuolių.

Akciją organizavo Lietuvos sveikuolių sąjunga ir 47 jų klubai. Vienu metu 15 valandą į savo eketes visoje Lietuvoje pasinėrė daugiau nei 500 sveikuolių. Daugiausia “ruonių” išsimaudė Kaune - 60, Šiauliuose ir Panevėžyje - po 50 ir 32 sveikuoliai Vilkaviškyje. Lietuvos sveikuolių sąjungos pranešime spaudai sakoma, kad šių maudynių tikslas yra populiarinti grūdinimąsi visuose kraštuose ir atkreipti žmonių dėmesį į šią labai efektyvią, profilaktinę ir sveikatą stiprinančią priemonę. Taip pat pasiruošti didžiausioms pasaulyje “ruonių maudynėms, įvykstančioms Palangoje. (Lietuvos aidas Nr. 3)

PRISIKĖLIMO AIKŠTĖ ŠIAULIUOSE

Aštuoneri metai praėjo, kol Šiaulių centrinė aikštė gavo vardą. Miesto tarybos posėdyje ji pavadinta Prisikėlimo aikšte. Net ir tokį klausimą svarstant, taryboje neapsieita be akibrokštų - prieš balsavimą iš salės išėjo LDDP, socialdemokratai ir liberalai.

Sovietmečio gražiausia miesto aikštė vadinta Pergalės vardu, čia stovėjo paminklas “armijai - nugalėtojai”. Atkūrus Nepriklausomybę, paminklas nuverstas.

Naująjį vardą aikštei siūlė ir miestelėnai. Gailiausiai buvo likę trys variantai: Katedros, Kara-

lienės Mortos, Prisikėlimo. Labiausiai priimtinas buvo Prisikėlimo pavadinimas, siejasi su "Prisikėlimo" apygardos partizanų kovomis netoli Šiaulių.

Aikštę numatoma iš esmės pertvarkyti. Po rekonstrukcijos tikriausiai bus iškelti į Ginkūnus sovietinių karių kapai. Aikštėje gali atsirasti tėvynės laisvės gynėjams skirtas paminklas. Rezistencijos tyrimo centras jam ketina skirti 250-300 tūkst. Lt. (Lietuvos rytas Nr 17)

PATVIRTINTAS ŠAKIŲ Miesto HERBAS

Prezidentas Algirdas Brazauskas pasirašė deketą Šakių miesto herbui patvirtinti.

Herbo skydas padalytas vertikaliai pusiau - į raudoną ir sidabrinę dalis, and jų - horizontali žalia juosta. Raudono lauko viršuje pavaizduoti du sidabrinės spalvos susikryžiuojantys linų pėdai, sidabrinio lauko viršuje - šešios išsikišusios iltys - po tris iš kiekvieno šono.

1776 m. Magdeburgo teises gavusio Šakių miesto herbo projektas buvo parengtas dar praėjusio amžiaus viduryje - 1847 m. Tačiau tuomet projektas neįtiko imperinės Rusijos administracijai ir nebuvo patvirtintas. Nesuspėta Šakių herbo patvirtinti ir tarpkario Lietuvos laikais.

1970 m. sovietų valdžia patvirtino Šakių herbą, parengtą dailininkės Astridos Žilinskaitės. Dailininkė rėmėsi Varšuvoje saugotu praėjusio šimtmečio viduryje parengtu herbo projektu. Dabar A. Žilinskaitė kiek pakoregavo tą herbą, ir jis buvo pateiktas Heraldikos komisijai. (Lietuvos aidas Nr 17)

IŠEIVĖS KNYGA RAGINA LIETUVOS JAUNIMĄ KURTI GERESNĮ GYVENIMĄ GIMTINĖJE.

Amerikos lietuvė Raimonda Mikatavagė ragina Lietuvos jaunimą neieškoti laimės kitur, o kurti geresnį gyvenimą Lietuvoje. "Senas problemas iškeisti į naujas", teigia R. Mikatavagė savo knygoje "Tavo kelias į sėkmę", perspėdama apie kultūrinės adaptacijos sunkumus Amerikoje. Investavote daug laiko ir energijos, kurdami gyveni-

mą Lietuvoje. Galite asmeninę laimę rasti būtent ten, kur dabar esate", kreipiasi į Lietuvos jaunimą autorė. Knygoje R. Mikatavagė 17-30 metų jaunimui duoda patarimų, kaip siekti sėkmės gyvenime. Praėjusių metų rudenį knygą lietuvių kalba 5 tūkst. egzempliorių tiražu išleido leidykla "Šviesa". Apie 7 litus kainuojančios knygos jau parduota daugiau nei pusė egzempliorių. Anglų kalba knygą Amerikoje pernai pavasarį išleido pačios R. Mikatavagė įkurta leidykla "Melodija Books". Amerikoje knyga kainuoja beveik 15 dolerių. Anot autorės, jau pavyko parduoti pakankamai egzempliorių, kad atsipirktų leidybos išlaidos. Raimondos Mikatavagė šeima Lietuvą paliko, kai jai buvo 10 metų. Dabar ji gyvena Hampstede, Merylando valstijoje. "Ši knyga yra mano įgyvendinta svajonė. Tikiuosi, kad ji padės įgyvendinti svajones ir kitiems", sakė ji vietos laikraščiui "The Weekly Record". R. Mikatavagė dirba medicinos kompanijoje. Ji yra ištėkėjusi ir turi dukterį Brigitą. (XXI amžius Nr. 8)

ĮSTABIAUSIAS KULTŪRINĖS REZISTENCIJOS PAMINKLAS

Kultūros ministerija kartu su Susisiekimo ministerija parems legendinės Vytauto Andziulio spaustuvės-muziejaus aplinkos tvarkymo projektą.

Kauno rajone, Domeikavos seniūnijoje, Salių kaime Vytauto Andziulio įkurtoje pagrindinėje spaustuvėje "ab" sovietinės okupacijos metais buvo spausdinama ir slapta platinama patriotinė bei religinė literatūra. Įstabiausiu kultūrinės rezistencijos paminklu Europoje šią spaustuvę yra pavadinę Europos Tarybos ekspertai, dalyvavę praėjusių metų gruodžio mėnesį Lietuvos kultūros ministerijos ir Europos Tarybos surengtoje konferencijoje "Valstybės atsakomybė kultūrai".

Šio metu muziejaus statusą gavusi spaustuvė pagal panaudos sutartį priklauso Vytauto Didžiojo karo muziejui, kuris ją prižiūri, padeda įsigyti naujų eksponatų, organizuoja lankytojų priėmimą. (Lietuvos aidas Nr 12).

ŠYPSULIAI

Vienu metu pro dangaus vartus įėjo du nauji gyventojai: advokatas ir popiežius. Šv. Petras advokatui davė puikiausią butą su visais patogumais, o popiežius gavo kuklų, paprastą kambariuką.

- Tai kokia čia lygybė? - klausia popiežius. - Popiežių jūs laikote daug žemiau už paprastą advokatą.

- Matai, - atsako jam šv. Petras, - danguje jau mes turime porą šimtų popiežių, o advokatas dar tik pirmasis.

▼ ▼ ▼

Armijos seržantas susižeidė ranką, guli ligoninėje ir negali į namus parašyti laiško. Jam patar nauja gailestingoji sesuo. Jis diktuoja ir įterpia tokį sakinį: "Ligoninės seserys visos senos, neįdomios". Laišką rašančioji seselė užsigavo, pradėjo priekaištauti.

- Jūsų teisybė, - pridėjo seržantas, - bet aš noriu, kad mano žmona būtų rami ir laiminga.

▼ ▼ ▼

- Koks užkampis, - stebėjosi turistai, patekęs į nuošalų kraštą. - Manau, kad čia susirgus nė gydytojo nebūtų galima prisišaukti.

- Mums gydytojai visai nereikalingi, - atsakė čiabuviai, - mes mirštame natūralia mirtimi.

▼ ▼ ▼

Vagono kampe jaunuolis klausia pagyvenusį poną:

Atsiprašau, gal galite pasakyti, kiek dabar laiko?

- Ne, jokių būdų! Matau, kad esate labai mandagus, tai kai pasakysiu, jūs padėkosite. Ledas bus pralaužtas. Prasidės draugiškas pokalbis. Po to mes drauge išlipsime iš traukinio. Stoty jūs pavaišinsite mane kava ar net kokteiliu, o aš būsiu priverstas jus pakviesti į svečius. Mano namuose yra gražuolė duktė. Dar ko gero jūs ją įsimylėsite, o ji jus. Jūs prašysite mano sutikimo ją vesti, o kokia

mano padėtis? Kaip aš galiu leisti savo vienturtę už tokio tipo, kaip tamsta, kuris neturi net laikrodžio?

▼ ▼ ▼

Studentas skundžiasi savo kolegai:

- Prašiau, kad tėvas atsiųstų dar 400 dolerių enciklopedijai pirkti, ir tėvas atsiuntė enciklopediją!

▼ ▼ ▼

- Jeigu vėl sudraskysiu kelnes, pamatysi, kas tau bus! - bara tėvas sūnų.

- Mama naujas pasiūs, - burbtelia sūnus.

- Ne naujas kelnes, o diržo gausi!

- Kam man tas diržas, jei kelnių neturėsiu?

▼ ▼ ▼

Mokytojas klausia Jonuką, gal jis atsimena kokią pasakėlę apie kates. Jonukas pradeda:

- Mūsų apylinkėje vienu metu atsirado septyni kačiukai. Šeši buvo partiniai ir vienas nepartinis.

- Labai gerai, - pagyrė mokytoja.

Atsilankė mokykloje partijos politrukas, tikrindamas ideologinį mokinių auklėjimą. Mokytoja norėjo parodyti gerą mokinių pasiruošimą ir iššaukė Jonuką pasakyti pasakėlę apie kačiukus. Jonukas pradeda:

- Mūsų apylinkėje vienu metu atsirado septyni kačiukai. Šiandien šeši jų nepartiniai, o vienas partinis...

- Kaip tai, - išsigando mokytoja, - juk aną karą sakei, kad šeši buvo partiniai!

- Sakiau, bet per tą laiką kačiukai paaugo ir praregėjo.

▼ ▼ ▼

Brežnevas sumanė pats aplankyti vieną kolchozą, patikrinti ir savo akimis pamatyti nuolat daromą pažangą. Pakeleję tas genialusis sekretorius pavargo, o gal ir šiaip žmogui prireikė pamankštinti kojas, tad liepė sustoti viename mažesniame kolchoze, dar neprivažiavus to, kurį rengėsi lankyti. Jis įėjo pas kolchozo pirmininką, žinoma, inkognito, kad nepažintų. Klausia Brežnevas:

- Kaip yra, kad niekur nematau jokio galvijo, kiaulės, net vištos?

- Matot, mums pranešta, kad kaimynystėje lankysis pats partijos vadas, tai buvo įsakyta iš visų kitų kolchozų gyvulius ir mašinas tam kolchozui paskolinti.



□ Lapkričio 6 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje įvyko Lietuvos Vyskupų konferencijos nuolatinės tarnybos posėdis, kuriame dalyvavo arkiv. A.J. Bačkis, arkiv. S. Tamkevičius ir vysk. J. Boruta. Posėdyje aptarti Lietuvos kunigų seminarijų bei Šv. Kazimiero kolegijos Romoje reikalai.

□ Lietuvos vyrų vienuolių vyresniųjų konferencijos posėdis įvyko lapkričio 16 d. Vilniuje. Dalyvavo konferencijos gen. sekr. vysk. J. Boruta SJ ir vienuolių atstovai. Išrinkta taryba, patvirtinti įstatai.

□ Vysk. Vincento Borisevičiaus 11-asis gimtadienis paminėtas lapkričio 23 d. Telšių katedroje. Ta proga buvo prisiminti ir kiti šios vyskupijos vyskupai: J. Staugaitis, Pr. Ramanauskas, P. Maželis, J. Pletkus. Iškilnėse dalyvavo, šv. Mišias koncelebravo apaštalinis nuncijus arkiv. Erwin J. Ender. Jis taip pat tarė ir įvadinį žodį. Pamokslą pasakė mons. A. Svarinskas. Iškilnėse dalyvavo min. pirm. G. Vagnorius ir daugybė vietinės valdžios atstovų bei tikinčiųjų.

□ Lietuvos Vyskupų konferencijos informavimo priemonių komisijos posėdyje lapkr. 19 d. Vilniuje buvo svarsyti "Katalikų pasaulio" žurnalo reikalai. Nutarta žurnalo vyr. redaktore skirti E. Kučinskaitę ir žurnalą pavadinti "Sandora".

□ Gruodžio 3 d. Kauno Jėzuitų bažnyčioje paminėtas šv. Pranciškaus Ksavero 445-ios mirties metinės. Iškilmingas šv. Mišias šia proga drauge su tėvais jėzuitais aukėjo Kauno arkiv. S. Tamkevičius, Šiaulių vysk. E. Bartulis, vysk. J. Boruta SJ ir vysk. R. Norvilą. Pamoksle vysk. J. Boruta priminė pagrindinę kunigo ir kiekvieno Bažnyčios nario misiją - eiti į pasaulį ir skelbti Evangeliją, atiduodant visa ir viską, ką esame gavę iš Dievo.

□ 1997 m. paminėta prel. Juozo Užupio, Prienuų klebono, 45 m. kunigystės sukaktis.

□ Vilniaus arkiv. metropolitas A.J. Bačkis prieškalėdiniame laiške tikintiesiems ragino atverti širdis Dievo meilei, tarp kitko rašydamas: "Eikime kartu su Kristumi mūsų Tėvynės keliais ir

takeliais, dalydami Jo meilės dovanas mūsų broliams ir seserims".

□ Valdas Adamkus, tada dar kandidatas į Lietuvos prezidentus, Kūčių dieną drauge su žmona susitiko su Kauno arkiv. metropolitu Sigitu Tamkevičium SJ.

□ Gruodžio 25 d., per Kalėdas, kard. Vincen-tui Sladkevičiui suėjo 40 m. vyskupystės sukaktis. Šio jubiliejaus proga kard. V. Sladkevičius drauge su apaštališkuoju nuncijum arkiv. Erwin J. Ender ir Lietuvos vyskupais aukėjo šv. Mišias Kauno arkikatedroje bazilikoje. Šia proga kardinolą pasveikino laišku pop. Jonas Paulius II, Lietuvos vyskupai, valdžios atstovai ir daugybė jo gerbėjų. Prisimintina, kad daugiau kaip pusę savo vyskupystės metų jis bolševikinės valdžios buvo ištremtas ir nebuvo leidžiama eiti pareigų. Kardinolui pakeltas 1988 m.

□ Gruodžio 29 d. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, jo steigėjo ir prezidento Stasio Balzeko iniciatyva, buvo lietuviškų organizacijų atstovų susitikimas su naujuoju Čikagos arkivyskupu Francis George OMI.

□ Gruodžio 22 d. kun. Alfonsas Babonas, Detroito Šv. Antano liet. parapijos klebonas, šventė 35 m. kunigystės jubiliejų.

□ Šv. Kazimiero kongregacijos seserys, kurių motiniškasis namas yra Čikagos Marquette Parke, 1998 m. sausio 4 d. šventė savo vienuolijos įsteigimo 90 m. sukaktį. Šv. Mišias Švč. M. Marijos Gimimo parap. bažnyčioje aukėjo Čikagos arkiv. Francis George OMI, vysk. J. Gordon ir daugybė kunigų. Pamokslą pasakė Čikagos arkivyskupas, iškeldamas kongregacijos nuopelnus. Gauta daug sveikinimų. Po iškilmų vienuolyne buvo vaišės. Šiuo metu kazimierietės vadovauja jų vyresnioji ses. Marilyn Kuzmickus.

□ Kauno arkiv. metropolitas S. Tamkevičius SJ Eltai sakė, kad prezidentinių rinkimų rezultatai jį nuteikia pozityviai. Su naujuoju prezidentu būsią lengviau palaikyti tautos santarvę, kurią rinkimų metu pabrėžęs ir pats Valdas Adamkus.

□ Pop. Jonas Paulius II sausio 10 d. tradiciniame susitikime su prie Šv. Sosto paskirtais diplomatais per Lietuvos ambasadorių Kazį Lozoraitį perdavė linkėjimus naujam Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui.

Juozas M.

Nuoširdi padėka *Laiškų lietuviams* rėmėjams

60 dol. aukojo L. Normantas.

po 50 dol. aukojo: I. Kriaučeliūnas, G.M. Česas.

40 dol. aukojo I. Kairys.

Po 30 dol. aukojo: I. Budrys, G. Vasiliausienė, A. Lauraitis, E.A. Karaliūnas.

Po 25 dol. aukojo: O.A. Garūnas, I. Oksas, A. Pažiūra, H. Milaknienė.

Po 20 dol. aukojo: M. Škėma, J. Petronis, D. Surdėnas, V. Petronis, V. Prunskis, K. Račiūnas, S. Prialgauskas, E. Druskis, S. Mickevičius.

15 dol. aukojo S. Bublienė.

Po 10 dol. aukojo: V. Siliūnas, V. Bakšys, S. Pumputis, O. Kreivėnienė, O. Kremeris, M. Edelis, L. Vėlūnas, A. Gulbinas, H. Baltrušaitis, V. Grigelis, V. Bubnienė, A. Bumbulis, K. Beiga, E. Andriušis, B. Jankiūnas, A. Naudžius, A. Lietuvninkas, G. Indreika, A. Bigelis, S.A. Damijonaitis, M. Gelažius, O. Norvija, A. Smailys, V. Gvildys, A. Karaliūnas, G.S. Damašius, P. Murinienė, A. Kuolas, J. Mikulionis, E. Kelečius, J.S. Latvys, B. Stravinskis, V. Kubilius, J. Matulaitienė, V. Kazlauskas, E. Kiela, I. Kairys, M. Kapočius, S. Jelionienė, A. Lauraitis, A. Čepulis, O.P. Norvilas, V. Krasauskas, Z. Martinaitienė, V. Mitkus, S. Mikrut, A. Karaliūnas, K. Stravinskis, S. Riškienė, V. Mažeikienė, A. Matulionis, V. Vaitkevičius, A. Kazlauskas, S. Dargis.

Po 5 dol. aukojo: J. Plačas, S. Juškaitis, S. Čepas, V. Knyvaitė, I. Maliska, A. Šešplaukis, J. Lapšys, O. Pupininkas, I. Ulpaitė, P. Petkelis, R. Andrijauskas, K. Kazlauskas, E. Jaškus, M. Jonelis, Z. Junevičienė, R. Kronas, F. Brazaitis, S.J. Sakavičius.

Konkursui esame gavę šiais slapyvardžiais pasirašytus straipsnius:

Suaugusiųjų:

Kristina Brazdaitytė, Dailininkas, Joana Žagarietė, Žydrūnas, Erškėtrožė, Spindulėlis, Matilda Kižienė, Žemaitijos Ažuolas, Lietuviškas Beržas, Feliksas, Sofija I, Sofija II, Sponsa Christi, Peldžius, Margas Genys, Laima Elena, Jonas Žynietis, Spyglys, Angelo Plunksna, Lietuviškas Beržas II, Eglė, Dulkė, Ryto Aušra, Daugirdas, N. Uosis, Birutė Martinaitytė, Garnelis, Jurga Araškevičiūtė, Viltis, Jovaras, Irena Aušrinė I, Irena Aušrinė II, Petras, Gija, Nendrė, Tomas, Vandenė, Danguolė, Butkutė, Marija Auškalnienė, A.A. Varanavičius, Birutė Būtienė, Paušėlė, Patria, J. Jonaitytė, Vena.

Jaunimo:

Svajūnė, Matas Siela, Elžbieta Mikalionytė, Salomėja Jauniškytė, Aira Vygintaitė, Protamsa, Baltoji Šyp-sena, Baltijos Vilnis, Likimo ranka, Mėnuliuke, Blizgantis Dramblys, Aušrinė, Kregždutė I, Naktigonė, Ringailė, T. D., Kregždutė II, Maušas, Rita Debesėlis, Kotrelių, Viščiukas, Rugilė Vainoraite.